TEKNİK GÜÇ
45
1 MAYIS 1974
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİNİN YAYIN ORGANIDIR

* KÖKÜ DIŞARIDA OLAN TEKELCİ SERMAYE SUÇÜSTÜ YAKALANMIŞTIR
* TEKELCİ SERMAYE SÖZCÜLERİ MEVCUT PETROL SÖMÜRÜSÜNÜ YETERLİ BULMUYORLA R !

Petrol Sorunu Üzerine Odalar Ortak Demeç Verdi

KAMUOYUNU UYARMA GÖREVİMİZİ SÜRDÜRECEĞİZ!

Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti tarafından 24-25 Nisan 1974 tarihlerinde İstanbul'un Tarabya Otelinde düzenlenen Türkiye'nin Petrol Politikası konulu seminer, *dışa bağımlı politikayı yeterli bulmayan bu bağımlılığımızın daha da artmasını özleyen tekelci sermayenin düşüncelerini yansıtması bakımından çok ilginç öneriler getirmiştir.*

Ülke sorunlarıyla yakından ilgilenen ve kamu haklarını her şeyin üstünde tutan yurtsever meslek odaları olarak bu semineri izlemek isteğimizi düzenleyicilerine bildirdik. Önce, her mühendis ve mimar odasına davetiye göndereceğini bildiren Konferans Heyeti ilgilileri daha sonra «*Kontenjanımız dolmuş, sizleri çağıramıyacağız*» dediler.

Ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan petrol sorununun kapalı kapılar ardında görüşülmesi ve yabancı sömürüsünün bilimsel maskeler ardında yurtsever bir girişim gibi gösterilmeye çalışılması, tekelci sermayenin *ihanet çizgisinin de ötesine geçtiğini gösteren önemli bir olaydır.*

Ülkemizde Uygulanan Petrol Politikasının Tarihçesi :

Tekelci sermaye sözcülerinin yeterli bulmayarak değişmesini istedikleri petrol politikamızı tarihi gelişimi içinde sunmakta yarar görüyoruz:

1 — 1926 yılında çıkarılan 792 sayılı Petrol Kanunu *sadece devletin* petrol arayabilmesini ve işletebilmesini öngörmekteydi.

(Devamı 10. sayfada)

ODAMIZ DANIŞMA KURULU İLK TOPLANTISINI YAPTI..

Odamız Danışma Kurulu bu yılın ilk toplantısını 30 - 31 Mart günleri yapmış ve 1974 - 1975 yılı Çalışma Programı ile Yönetmelik değişikliklerini görüşmüştür. Bilindiği gibi Genel Kurulumuz Yönetmelik öneri ve değişikliklerinin gerçekleştirilmesi için Danışma Kurulunu görevlendirmişti.

Bu dönem çalışmaları için Rüştü Özal'ı Başkanlığa, Uğur Alkım'ı başkan vekilliğine, Önder Tunçalp ve Ercan Öztürk'ü sekreterlik görevine getiren Kurul, Genel Sekreterlik Yönetmeliği ile Mümessillik Yönetmeliklerindeki değişiklik önerilerini kabul etmiş, Teknik Güç Gazetesi Yayın Yönetmeliğini görüşmeyi daha ileri bir tarihe ertelemiştir. Gündemde yer alan «İnşaat Mühendisleri Odasına bağlı Etüd - Proje, Araştırma Müşavirliği Kuruluşlarının Tescili ve Yeteneklerinin Belgelenmesi Yönetmeliği»ni tartışan, Danışma Kurulu Yönetmeliğin, ortaya çıkan fikirler çerçevesinde olgunlaştırılarak bir dahaki sefere görüşülmesini kararlaştırmıştır.

(Devamı 8. Sayfada)

Danışma Kurulumuz Başkanlık Divanı: (Soldan sağa) Önder Tunçalp, Ercan Öztürk, Rüştü Özal, Uğur Alkım.

BAŞYAZI

Teknik Eğitim Şurası

ERTUĞRUL TIĞLAY

Ülkemizin son yıllarda karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan biri de hiç şüphesiz teknik elemanların kendi aralarındaki statülendirilmelerinde ortaya çıkan büyük kargaşadır. Teknisyen - Tekniker - Mühendis - Yüksek Mühendis kavramları üzerinde ortaya çıkan tartışma, günümüze altından kalkılması oldukça güç olan bir sorunlar yığınını miras bırakmıştır. İnsanların yetki kazanma eğilimleri bazı politik çıkar hesaplarıyla kamçılanmış, teknik hiyerarşide ast-üst çatışması körüklenerek, devlet sektöründeki teknik personelin verimliliğine onulmaz darbeler indirilmiştir.

Bu sorun son günlerde ortaya atılan «ÖN LİSANS OKULLARI» tartışmasında yeni bir boyuta ulaşmaktadır. Bu okulların bazı üniversite yetkililerince tasarlanan biçimde devreye girmesi ihtimaline karşı aşağıdaki hatırlatmaları yapmakta yarar görüyoruz.

Geçmiş dönemde yapılan tartışmaların te-

(Devamı 15. sayfada)

ODALARIMIZ KONUT KONUSUNDA ORTAK GÖRÜŞ HAZIRLIYOR

Altı meslek odası tarafından İmar ve İskân Bakanı Ali Topuz'a yazılan bir yazıyla «Konut Sorunu» üzerinde ortak çalışma önerildi. Daha sonra geliştirilen temaslar, birlikte - olumlu araştırmalara yol açtı. Önümüzdeki günlerde belirlenecek olan ortak görüşü, gelecek sayımızda verebileceğimizi umuyoruz. Şimdilik, ortak çalışmayı öneren bu mektubu yayınlıyoruz.

Sayın ALİ TOPUZ
İmar ve İskân Bakanı
Ankara

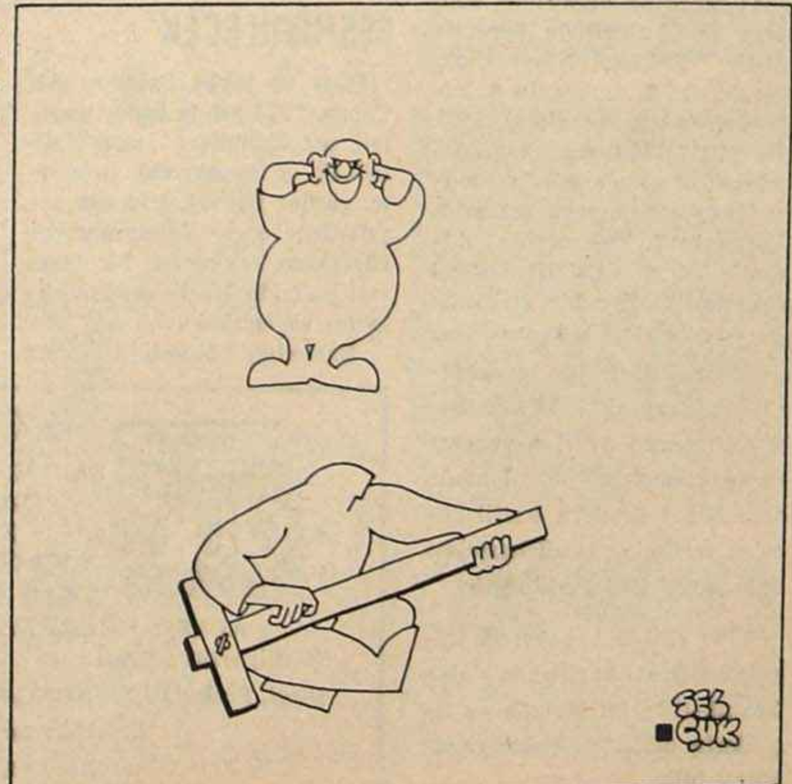
Yeni hükûmetin kurulduğu andan itibaren, diğer bütün çalışmalarınız gibi, KONUT konusundaki faaliyetlerinizi de yakından izlemeye çalışıyoruz.

Oysa, organik bir ilişki ve birlikte çalışma ortamının henüz yaratılmamış olması izleme olanağımızı son zamanlarda iyice azaltmış, basın organları ve TRT'den başka bir resmî haber kaynağı kalmamıştır.

Bunun yanısıra, Bakanlığınızın konu ile yakından ilgili olan biz meslek odalarının görüşlerini öğrenme ve birlikte çalışmayı gerçekleştirme yolunda, Genel Kurullarımızı izleme dışında bir çabası olmamıştır.

Biz konu ile ilgili 6 meslek odası, bu konudaki görüşlerimizi, bu dönemde, öncelikle ilgili kamu kuruluşlarına iletmekte ve birlikte çalışma önerimizi tekrar tekrar belirtmekte yarar görmekteyiz. Bu nedenle, KONUT sorunu ile ilgili olarak sürdürdüğümüz çalışmalar hakkında bilgi vermeyi ve bundan sonra Bakanlığı-

(Devamı 15. sayfada)

15 GÜNÜN PANORAMASI

Karabük'te Faşizan Baskılar Var !

Çeşitli işletmelerdeki yönetimin beğenilmemesi ve tutarsız yönlerinin eleştirilmesi, ulusal kalkınmanın en rasyonel bir biçimde sağlanabilmesini sağlamak için varlarını - yoklarını ortaya koyan teknik elemanların en doğal tavırlarıdır. Böyle olmasına rağmen Karabük Demir Çelik'teki yönetim, kendisine yönelen her eleştirel tavrı «Anarşist» damgalamasıyla başlatıp, sürgüne gönderme ile tamamlama yöntemini uygulamaktadır.

Son olarak Makina Yüksek Mühendislerinden Tahsin Vatanartıran, Divriği'ye sürülmüş bulunmaktadır. Mühendis arkadaşımızın olayla ilgili açıklaması şöyledir:

«Orhan Açarlar Karabük'ün başından ayrılıp Ereğli Demir Çelik'in başına getirilmişti. Yerine de Cavit Mutuş atanmıştı. Bu devir teslim nedeniyle verilen bir yemekte öyle nutuklar atıldı ki dayanamayıp «yağ çekiyorsunuz» demek zorunda kaldım. Zaten o güne kadar mimlenmiş bir kimse idim. Zira uygunsuzluklara, verimsiz çalışma yöntemlerine karşı çıkıyorduk. Kuruluş, politika arenasına çevriliyordu, bunu önlemeye çalışıyorduk. Sonunda bize «anarşist» damgası vurmuşlar. Yemekten iki gün sonra da Divriği'ye sürüldüm.»

Divriği'de halen İnşaat Yüksek Mühendisi Secaattin Tulgar, Metalurji Yüksek Mühendisi Türkler Akyol, Makina Yüksek Mühendisi Fikret Güncaldı sürgün olarak bulunmaktadır. Ayrıca Asım Evren ve Ata Yasa adlı uzmanlar, İhsan Balkan ve Aziz Gümüş adındaki teknisyenler de Divriğe'ye sürülmüş bulunmaktadırlar.

Bunlardan ayrı olarak maaş tenziline uğratılmış olanların da bulunduğu öğrenilmiştir. Eğitimci Nihat Cink, Karabük'te 3. derecenin 6. kademesinden maaş alarak Eğitim Müdürlüğü yaparken, genel sekreterlik emrinde müşavirliğe atanmış ve maaşı 7. derecenin 2. kademesine düşürülmüştür. Üstelik Genel Sekreterlik diye bir makamın olmadığı da öğrenilenler arasındadır. Böylesine maaş düşürmenin ancak hakkında adli soruşturma yapılan ve ceza gören kimselere uygulandığı, oysa Nihat Cinik'in çeşitli kereler verilmiş takdirnameleri bulunduğu ifade edilmiştir.

Tüm anti - demokratik uygulamaların karşısında olan Teknik-Güç, bu konuda da ilgililerin dikkatini çekmeyi bir görev bilir.

Memurların Sendikal Faaliyetleri için Kanun Teklifi Hazırlandı.

İçişleri Komisyonu Başkanı CHP'li Hikmet Baloğlu bir açıklama yaparak, kamu personelinin sendikalaşabilmesi için kanun teklifi hazırladığını belirtmiş ve «Teklifimiz kanunlaştığı takdirde memleketimizde işçi - memur ayrımı ortadan kalkmış olacaktır» demiştir.

Özellikle demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi mücadelesinin ağır bastığı dönemlerde sendikalaşma hareketlerinin (örgütlenmelerin) önemini kavramış her yurtsever kişi, grup ya da örgütlerin, CHP - MSP koalisyon hükûmetinden gelen böylesi demokratik girişimlere geniş destek sağlayacağı kuşkusuzdur.

Konuyla ilgili olarak Baloğlu açıklamasında, kamu personelinin sendika kurmasından bazı çevrelerin korku ve endişe duyduğunu, oysa kamu personelinde çalışanların sendikalaşmalarının günün şartları içinde zorunlu bir hale geldiğini belirtmiş ve açıklamasına şöyle devam etmiştir:

«Çalışanlar arasında sendikal eşitsizliği ortadan kaldırmak bu personeli memur olmaktan sıyırıp işçi olmaya zorlamaktadır. Ayrıca kamu kesiminde işçi - memur ayrımı da büyük problemler doğurmaktadır.

Kamu personelinde sendikalar, yönetime açıklık getirecektir. Böylece haksızlıklar, iltimaslar ve kayırmalar ortadan kalkacak, devlet dairelerinde çalışanlar destek görecek ve mağdur olmaktan kurtulacaklardır.»

TOPUZ : GECEKONDU YÖNETMELİĞİ FESHEDİLECEK

İmar ve İskân Bakanı Ali Topuz, 1973 yılına kadar yapılan gecekonduları meşrûlaştırmak ve gecekondu sorununa çözüm bulmak için 215 sayılı Gecekondu Kanununu yürürlükten kaldıracak bir tasarıyı yakında Meclis'e sunacaklarını söylemiştir.

Bakanlığı bütçesinin Karma Komisyonda görüşülmesi sırasında konuşan Ali Topuz, kırsal alanlardan şehirlere göçün çeşitli nedenleri olduğunu, bunun bir ölçüde kalkınmanın da işareti sayılabileceğini de belirtmiş, kıyılar ve arsalar konusunda şunları söylemiştir:

«Kıyıların kamu malı olduğunu görüşüne ben de katılıyorum. Anayasamız kentsel arazinin spekülasyonuna imkân vermemektedir. Çeşitli nedenlerle, örneğin yol geçmesi, elektrik ve su gibi altyapı tesislerinin yapılması, plânlama gibi kamu hizmetlerinin sonucu kentsel arazilerde büyük değer artışları görülmektedir. Burada şu hususu açıklamakta yarar görüyorum: Özel mülkiyet başka şeydir (buna saygılıyım), değer artışı başka şeydir. Kamu hizmetlerinden dolayı kentsel arazilerdeki değer artışlarında kamu hakkı olduğuna da inanıyorum. Bu konuda kamu hakkının korunabilmesi için kanunlarda gerekli değişiklikler yapılmalıdır. Sağlıklı bir kentleşmeyi sahiden gerçekleştirmek ve yurttaşları konut sahibi yapmak istiyorsak Anayasanın öngördüğü radikal prensipleri bütün partilerin benimseyip getirmesi lâzımdır.»

Konut sorununun gecekondu yapılarak çözümlenemeyeceğini, gecekonduya harcanan kaynakların sağlıklı konut yapımına yöneltilebileceğini belirten Ali Topuz, prefabrik inşaat yapımına hız verileceğini söylemiş, gecekondu sorununun çözümlenmesi için yeni bir kanun tasarısı hazırlandığını, bu tasarıyla 775 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılacağını açıklamıştır. Hükûmet programında 1973 yılına kadar yapılan gecekonduların meşrûlaştırılmasının öngörüldüğünü hatırlatan Bakan, yakında parlamentoya sunulacak tasarıda bu konuya da yer verileceğini, gecekondu sorunumuza büyük yenilikler getirileceğini bildirmiştir.

Köy Enistitülerini kapatan kadroların hâlâ iş başında olduğu belirtildi

Köy Enstitülerinin 34. kuruluş yıldönümü Halk Eğitim Merkezinde vapılan bir törenle kutlanmış, burada bir konuşma yapan TÖB-DER Genel Başkanı Ali Bozkurt, Köy Enstitülerinin günün koşullarına uyduralarak yeniden açılmasının ciddiyetle ele alınmasını istemiş ve konunun Eğitim Şûrasında görüşülmesini önermiştir.

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ ile parlamenter ve konukların katıldığı törendeki konuşmasında Bozkurt, bazı öğretim kurumlarında son günlerde cereyan eden olayları eleştirirken, «Bu olaylar egemen güçler tarafından tertiplenmiş bir avuç kandırılmış yoksul gencin piyonluğuyla sahneye konmuştur. Amaçları gerçekte milliyetçi, halktan yana hükûmeti yıpratmak, giderek düşürmektir» demiştir. Bozkurt, Köy Enstitülerini kapatan kadronun hâlâ işbaşında olduğunu, namuslu birkaç kişinin göreve getirilmesiyle sorunun çözülemeyeceğini belirtmiştir.

Köy-Koop, aydınları ve emekçileri sömürüye karşı işbirliğine çağırdı

Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği (Köy - Koop.) adına bir açıklama yapan Ahmet Altun, çıkarcı çevrelere karşı, aydınları ve emekçileri işbirliğine çağırmış tır. Ahmet Altun bu konuda şunları söylemiştir:

«Bir bozuk ve sömürü düzenine son vermeye matuf hareketlerinden zarar görecek çıkarcı çevrelerin saldırısına uğramalarını doğal karşılamakla beraber, kamuoyunu yanıltıcı ve akımı geciktirici nitelikte gördüğümüzden tüm aydınların, ilerici güçlerin iş birliği yapmasında zorunluk görüyoruz. Ezilen, sömürülen halkın kendi yararına gelişen akıma sahip çıkacağına inanıyoruz.»

Ahmet Altun, sömürü çarkına karşı çıkanların basın ve yayın yoluyle saldırılara uğradıklarını bildirdikten sonra, Türkiye'de sürdürülen ekonomik yöntemle sadece zenginin daha zengin, yoksulun ise giderek daha yoksullaşmasına yol açıldığını söylemiştir. Ahmet Altun'a göre, kalkınma edebiyatları yapılmış, ancak halka ve emekçilere bir şey verilmemiştir. Özel sektörün şimdi de, kooperatifçilik ve halk sektörünü «demode» olarak nitelendirdiğini belirterek, halk sektörü ve kooperatifçiliğin halkın emeğiyle, yarattığı değerlerin yine halk tarafından değer pahasını bulması olduğunu, bu sektörün geliştirilmesi karşısında sömürücülerin telâşa kapıldıklarını bildirmiştir.

Ahmet Altun halk sektörüyle kırsal yörelerdeki israfın ortadan kaldırılacağı, özel sektörün aşırı kâr mekanizmasının duracağını bildirmiştir. Altun, Gümrük ve Tekel Bakanına yöneltilen saldırıların da amaçsız olmadığını bildirerek, bakanın halktan yana bir politika uyguladığını, halkın emeğini değerlendirdiğini, sömürü çarkını durdurmaya çalıştığını söylemiştir.

Kayra, Çukurova Elektrik Şirketinin Bakanlığı tehdit ettiğini söyledi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra, Bakanlığının bütçesi görüşülürken, elektrik tarifesi onaylanması müzakereleri yapılacağı sırada Çukurova Elektrik Şirketinin Bakanlığa bir telgraf çekerek, Gaziantep'e verilmekte olan elektriği keseceğini bildirdiğini açıklamıştır.

Soruları cevaplandırırken, Çukurova Elektrik Şirketi ile ortaya çıkan olayı anlatan Bakan, bu olayın millî güvenlik açısından önemli bir zamanda, mart ayı başlarında meydana geldiğini belirtmiş, «bu şirket, kamu görevini ihmal etmektedir. Kendi bölgesi içindeki bazı ilçelere elektrik vermemektedir. İmtiyaz mukavelesi ile çalışan bu şirket, mukaveleye aykırı hareket ederse ve gerekiyorsa, 2 yıl sonra devletleştirilebilir» demiştir.

Kayra, adı geçen şirketin 21 yıldır Bakanlığa elektrik tarifelerini tasdik ettirmediğini ve hiç teftiş görmediğini de belirtmiştir.

Orman Mühendisleri Personel Kanununu Eleştirdi

Orman Mühendisleri Odası Başkanı Şükrü Abbasoğlu, verdiği demeçte, yürürlükteki Personel Kanununun teknik gücü zaafa uğrattığını ileri sürmüş, «Bugüne kadarki hâtalı uygulamalar ve yurt gerçeklerimiz, tüm teknik personelin ayrı bir statü içinde ele alınmalarını zorunlu kılmaktadır» demiştir.

Hükûmet yetkililerinin zaman zaman yaptıkları bazı açıklamaları hatırlatan Abbasoğlu, teknik personelin her türlü haklarının sağlanmasını öngören bu resmî beyanların bir an önce gerçekleştirilmesini temenni ederek, özetle şunları söylemiştir:

«Yurdumuzun geri kalmışlıktan kurtarılmasında ve yatırım hizmetlerinin başarılı ve etkin olmasında, teknik gücün önemli bir yeri bulunmaktadır. Personel Kanununun yarattığı olumsuz ve uygulamada kendini gösteren ayrıcalıklar, teknik güçten yararlanmayı imkânsız hale getirmiştir.

Kamu kurumlarında umduğunu bulamayan, çaresizlik içinde kalan teknik personel görevlerini terkederek özel kesime kaymakta, ya da dış ülkelere göç etmektedirler.

Ormancı meslekdaşlarımız Personel Kanununun en çok mağdur ettiği teknik zümreler den biri olmuştur. Meslekdaşlarımız büyük bir çoğunlukla, Personel Kanunundan sağladığı asgarî haklardan bile yoksun bırakılmışlardır. Bu durum, yurdumuz için hayatî önem taşıyan ormancılık hizmetlerinin aksamasına yol açmıştır.»

15 GÜNDE BİR ÇIKAR

SAHİBİ: İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Adına: ERTUĞRUL TIĞLAY
YAZI İŞLERİ MD. METE AKALIN
Teknik Sekreter: ERHAN GÖMÜÇ
ADRES: Halaskârgazi Cad. No: 35, Kat: 1 Harbiye/İSTANBUL Tel: 48 36 42 / 47 96 57
Dizgi, Baskı: DİZERKONCA MATBAASI Tel: 27 79 86
Basıldığı tarih: 4.5.1974
FİYATI: 1 TL. (Bütün üyelere parasız gönderilir)

Odamızın Yeni Birim Fiatlarla İlgili Görüşleri

★ SERMAYE KÂRLARININ, SOSYAL ADALET İLKELERİNE AYKIRI BİR ŞEKİLDE ARTMASINA VE «YÜKSEK FİAT» POLİTİKASININ OLUŞMASINA YARDIM EDECEKTİR...

★ İŞİNİ ZAMANINDA BİTİREN MÜTEAHHİTLER İÇİN ZIMNEN CEZA ANLAMINA GELECEKTİR.

★ RESMÎ BİRİM FİATLARIN ÇOK ÜSTÜNDE FİAT UYGULAMASI YAPAN VE BAZILARI MECLİSE AKSETMİŞ TAHKİKATLARA KONU OLAN İŞLERDE KUŞKU VERİCİ GELİŞMELERE SEBEP OLACAKTIR...

Birim fiatlarda yapılan yükseltmelerle ilgili olarak Odamızın bütün bakanlara gönderdiği yazı aynen şöyledir:

11.Nisan.1974 Tarihli Resmi Gazetede yayınlanan «Kamu sektörüne dahil kuruluşlar tarafından eksiltmesi yapılmış işlerde 1Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yapılmış işler dahil) uygulanabilecek yeni birim fiatların tesbitine ilişkin esaslar» Başlıklı ve 7/7993 sayılı kararname hakkındaki görüşümüz ilişikte sunulmuştur.

Odamız bu anlamda bir kararnamenin:

a) Sermaye kârlarının, sosyal adalet ilkelerine aykırı bir şekilde artmasına ve «yüksek fiyat» politikasının oluşmasına yardım edeceği,

b) İşini zamanında bitiren müteahhitler için zımnen ceza anlamına geleceği, haksızlıklar ve karışıklıklar yaratacağı,

c) Bakanlıklarca uygulanan resmî birim fiyatların çok üstünde fiyat uygulaması yapan ve bu yüzden bazıları Yüce Meclise aksetmiş tahkikatlara konu olan işlerde, kuşku verici gelişimlere sebep olacağı gibi konularda görüşlerini korumaktadır.

Bununla birlikte, yeni kararnameyi daha önce geliştirilen taslaklara göre olumlu bulduğumuzu da belirtmek isteriz.

Kararname konusunda daha fazla tartışmaya girmeyi yararlı bulmuyoruz. Ancak karışıklıkları, haksızlıkları ve kuşkulu durumları bir ölçüde azaltacak ve size yardımcı olacağına inandığımız, bazı teknik hususları dikkatinize sunmayı yararlı gördük:

1) Kararnamede söz konusu edilen «Eksiltmesi Yapılmış İşlere»

— İnşaat işleri

— Yatırımlarla ilgili müstakil olarak dahilden alınacak teçhizat ve makine,

— Diğer satın alınmalar *(Yatırım ile ilgisi olmayan)* gibi konuların hangileri dahil olacağı açıklığa kavuşturulmalıdır.

2) Kararnamedeki Kamu Kuruluşları tarifine hangi kuruluşlar dahil olacaktır. Özellikle başlığında; *(S.S.K. tarafından finanse edilen işler dahil)* dendiğine göre, buradaki kamu kuruluşları tanımı, kanunun tanımladığının dışında bir izlenim vermektedir.

Bunun açıklığa kavuşturulması faydalı olacaktır.

3) 1.1. Maddesinde: Mukavelelerde mevcut olan birim fiatları için, 1974 birim fiatları uygulamasında idarece hazırlanmış ve yayınlanmış olanların, aynen kullanılacağı belirtilmelidir. Gereksiz olarak her fiat için yeniden analiz yapılması bir takım kaçaklara sebep olabilir. 1971 den bu yana bazı birim fiat pozları numaralarında değişiklikler yapılmış ise, bunların karşılıkları gösterilmelidir.

4) 1974 Birim fiatları tatbikatının işin geri kalan kısmına bir defaya mahsus olarak tatbik edileceği, açıklığa kavuşmalıdır. Evvelce çıkarılan 7/7697 sayılı kararnameyi gözönüne alarak gelecek yıllarda da fiat farkı verileceği anlaşılmamalıdır.

5) 1.1.b maddesinde istenen iş programı üzerinde fazla durmağa lüzum yoktur. Bunun yerine asıl önemli olan bakiye kalan işlerin doğrulukla tespit edilebilmesidir.

Ayrıca geçmiş yıllarda verilmiş programa göre gecikmiş işler varsa bunlar için yapılacak tatbikat açıklığa kavuşturulmalıdır. Örnek olarak; Programında 1973 yılında A cinsi işin yapılması öngörülmüş ise bu işin 1974 yılına kalması halinde bu işe 1974 yılı fiatlarımı tatbik edilecektir veya 1973 yılı fiatları mı tatbik edilecektir?

6) 1, 2 Maddesi 1, 3 ve 1, 4 söz konusu edilen «1974 Yılı İşçilik ve Malzeme Baz Fiatları» uygulamasında mukavelesinde öngörülen fiat farkı ödemeleri için, 1974 yılında yapılan işlere bir fark ödenmeyeceği, daha sonraki yıllara sirayet eden işler için fiat farkı ödemelerinde 1974 yılı baz fiatlarına göre olan farkların gözönüne alınacağı belirtilmelidir.

7) Kararnamenin açıklamağa en çok gerek duyulan maddesi *1* - *2*'nin 1.5 maddesidir.

Bu madde; Bayındırlık Bakanlığında Hava Meydanları, Limanlar, Karayolları İnşaat ihalelerinde, D.S.İ. Barajlar ihalelerinde, Sanayi Bakanlığı İktisadî Devlet Teşekküllerince yaptırılan inşaat ihalelerinde hayati önem kazanmaktadır.

a) Teklif alınmak sureti ile yapılan işlerden bir kısım işlere idare tavan fiatı koymakta ve müteahhit teklifini yaparken bu tavan fiatlarının üzerine çıkamamaktadır. Bu tip işler 1.5, maddesinin a, b, c'nin hangisine girecektir? Kanaatimizce bu işlerin idare fiatını tespit ettiğine göre idarenin kendi analizleri esas alınarak yeni tavan fiatları tespit edilmeli ve her kalem işte müteahhitçe yapılmış tenzilât, idarece yeniden tespit edilen tavan fiatlara tatbik edilmelidir. Tavan fiatlı işlerde müteahhitçe yapılmış analizler alınmış olsa dahi idarenin yaptığı fiat analizleri esas alınarak hareket edilmelidir.

b) Müteahhitten alınmış analizlerin teklif alma zamanında verilmiş olması, ayrıca analizlerin verileceğinin ilân veya eksiltme şartnamesinde analiz istenmiş olması açıklıkla belirtilmelidir. Yani, *müteahhitlerin yeniden analiz yaparak idareye vermeleri mutlaka önlenmelidir.*

c) Analizler esasen birleştirildiğinden farklı dairelerin analizlerinin kullanılması söz konusu edilmemelidir. Bayındırlık Bakanlığı analizleri esas almalıdır.

d) 1.5 C. Maddesinin tatbikatına en çok dikkat edilmek gerekir. Burada *idarenin yetkisi* ve *sözleşmelerinin esaslarından* kasıt ne olacaktır? Kanaatimizce bu tip işler için tespit edilecek yeni fiatların genel fiat artışları ile kıyaslanması ve işin içindeki ağırlığına göre artışta bir ağırlık verilmesi gibi ölçüler konmalıdır. Bu maddenin tatbikatı 2 yerde önemli olacaktır.

(1) *Büyük fabrika inşaatlarında* (Örnek, İskenderun Demir Çelik Fabrikası)

(2) *Hidroelektrik ve termik santralların daimi teçhizatlarında.* (Örnek, Ayvalık Barajı santralı daimi teçhizatı)

8) Madde 4 tatbikatında; tasfiye konusunda şu hususlar gözönüne alınmalıdır.

— *1974 Yılı birim fiatları kısa sürede ilân edilmelidir ki müteahhit firmalar işin devamı veya tasfiye konusunda bir karar sahibi olsunlar. 11 Nisan'da kararname çıktığına göre 30 günlük süreye göre karar için fazla bir zaman kalmamıştır.*

— *İdareciler, istediği işleri yaptırma yetkisini kamu yararını gözönüne alarak hakkaniyetle kullanmalıdır. Zor kısımları yaptırmağa zorlamak veya tersinin yapılmasına göz yummak gibi durumlar eşit şartlarla tespit edilebilmelidir.*

Tasfiye edilme halinde ihzarat malzemesinin satın alınmasında, fiat farkı ödenmesi kabul edilmiştir. Bu fiat farkı hesabında hangi fiatlar esas alınacaktır, bu konu açıklığa kavuşturulmalı, tasfiye halinde ihzaratın yapıldığı tarihteki resmi fiatlar esas alınmalıdır.

9) Madde 5'te yabancı müteahhitlere yapılan ihalelere bu kararname tatbik edilmez hükmü vardır. Yabancı firma ile resmen ortak olarak giren Türk firmasına ne gibi işlem yapılacağı belirtilmelidir.

10) Madde 6 daki taşaron tarifi açıklığa kavuşturulmalıdır.

Odamız, gücü ve imkânları oranında Yeni Hükümete yardımcı olmaya ve onu uyarmaya devam edecektir.

Görüş ve eleştirilerimizin dikkate alınması çalışmalarımıza güç ve şevk katacaktır.

Saygılarımızla...

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU ADINA BAŞKAN

İLKAY İZER

Kimya-İş Başkanına yurt dışına çıkış izni verilmedi

Kimya - İş Sendikası Genel Başkanı Dinçer Doğu, uluslararası Kimya ve Genel İşçi Sendikaları Federasyonunun Cenevre'de yapılan toplantısına katılmak için kendisine pasaport verilmemesini protesto ederek, Başbakan Bülent Ecevit'ten İçişleri Bakanının bu icraatını tasvip edip etmediğini kamuoyu önünde açıklamasını istemiştir.

AP iktidarı sırasında da aynı federasyonun kongresine delege olarak katılmasına engel olunduğunu ifade eden Doğu, şunları söylemiştir:

«Geçen dönem iktidarının İçişleri Bakanlığınca yurtdışına çıkmama tahdit konmuş olduğu tarafıma bildirilmiş ve bu bizce normal karşılanmıştır. Çünkü bu davranış sözü geçen iktidarın felsefesine uygun olan icraatlardı. Ancak, sosyal devlet anlayışını benimsediği, kişi hak ve hürriyetlerine saygılı olduğunu, kısaca halktan yana bir hükûmet olduğunu söyleyen ve halkın —öncelikle de işçi sınıfının— antidemokratik uygulama ve baskıların son bulması için bilinçli oyları ile işbaşına gelmiş bir hükûmetin İçişleri Bakanının geçmiş iktidarın tutumunu benimseyen tarzda icraatta bulunarak bir işçi liderinin uluslararası bir toplantıya katılmasını engellemek için pasaport vermemesi, CHP — MSP koalisyon Hükûmetinin sözleri ile icraatının çelişkiler arzettiğini göstermektedir. Bu bakımdan tutumu protesto eder, sayın Başbakan'dan bu icraatı tasvip edip etmediğini açıklamasını dilerim.»

EKONOMİDE DİNAMİK DÜŞÜNCE

A.B KAFAOĞLU

Her gelişmekte olan ülkenin en büyük paradoksu hem fakir ve hem de israfcı olmasıdır. Örneğin Türkiye'mizi düşünürsek, nerede en fakirsek orada en büyük israf vardır. Petrol için çok fakiriz, ama en büyük israfımız petrol ürünlerindedir. O kadar ki linyit yataklarımız boş yatarken fuel-oil santralleri kurarız. Bunun gibi en fakir olduğumuz bir konu da teknik bilgidir. Ama biz teknik bilgi sahiplerini israf ederiz. Mühendislerimiz birer büro memuru gibi çalıştırılır. Bilgi ve görgülerini artırmak üzere ne devlet ve ne de biri çaba harcar. Milyarlarca liralık ödeneği ya da sermayesi olan kamu ve özel kuruluşlarının bir küçük araştırma laboratuvarına, bir teknik eserler kitaplığına sahip olmayışları dövünülecek bir baştan savmacılıktır.

Herhalde Türkiyemizde en büyük israf inşaat mühendisi israfıdır. İnşaat bilim ve teknik gelişmeyi izlemeyince, kalfalar ve yap - satçılar inşaat mühendisinin çalışma alanlarını daraltmışlardır. Oysa çağdaş inşaat, ekonomik kaynak kullanımını gerektirmektedir. Bu da ancak alternatif, değişik inşaat tekniklerini bilen, bunları karşılaştırabilecek kadar bilgili ve istekli, bilgi sahipleri olan inşaat mühendisleri ile olur. Bir kalfaya babadan görme yöntemle çalışan bir yap - satçıya, demirde tasarruf sağlayan teknikleri anlatamazsınız. Bu gereği kavrasalar bile uygulamada çeşitli yanılgılara düşebilirler bu kişiler. Ama yeterli bir düzeye, gerek sayı ve gerekse teknik bilgi alarak yükselmiş bulunan bir inşaat mühendisi ordumuz vardır. Bu ordu gereksiz yerlerde kullanılacağına, inşaat tekniği geliştirilmesinde kullanılır, çalıştırılırsa elde olunacak tasarruf, gerçek ve fizik tasarruf, hesaba katılmayacak kadar büyük olacaktır. Bu tasarruf hem inşaat maliyetlerini düşürecek, bu yolla yurddaşın geçiminde önemli bir yer tutan kira giderleri bir ölçüde düşecektir. Hem de, belki de daha önemli bir sonuç olarak, çimento, demir ve kereste konularında büyük fizik tasarrufları olacaktır.

Şimdi çok önemli, büyük tartışmalara kaynak olan bir konuya daha gireceğiz. İnşaat bir montajdır. Çeşitli yerlerde yapılan fizik mallar, bina adı verilen kum, çakıl, taş ve demir yığınına takılır. Gerçekten de binanın kapıları, pencereleri, camları, sıhhî tesisatı, kalorifer, ısıtma, aydınlatma tesisleri, su boruları başka endüstriler tarafından imal edilecek binaya takılır. Bu gün yer döşemelerinin de dışarıda yapılmasına başlanmıştır. Bina için gerekli elemanlar dışarıda yapıldıkça inşaat hem hızlanmakta ve hem de kalite kazanmaktadır. Bugün inşaat apayrı bir endüstri olmuştur. Bizim batımızda hiç bir ülkede inşaat yerinde beton karılmaz, demir işi yapılmaz. Binaya konulacak demirler işlenmiş ve istenilen şekilde kıvrılmış olarak inşaat yerine gelir. Beton dışarıda isteğe göre karılmış olarak inşaat yerine gelir ve orada kullanılır. Türkiye'de bu aşamaya girme inşaat elemanlarını en tasarruflu şekilde kullanma zorundadır. Daha batıya doğru gidildikçe, evleri, binaların duvarlarını, kirişlerini, çatı ve diğer tamamlanmış yapı elemanlarını *«imal eden»* fabrikalar kurulmuş olduğunu görürüz. Bu şekildeki inşaata «prefabrike» inşaat denir. *Prefabrike inşaat konusunun Türkiye'de ele alınması zorunu artık ortaya çıkmıştır.* Gerçekten de inşaatta büyük sermaye ve temel mal tasarrufunda bulunmak zorundayız. Bu zorunlukla geçmişte de karşı karşıya idik. Ama ekonomistlerin «istihdam sorunu» dedikleri sorun bu şekildeki bir uygulamayı engeller sayılıyordu.

Nedir istihdam sorunu? İstihdam, hizmet görme anlamına gelir. Sorunun özü, bir millî ekonomide herkese iş bulunması anlamını taşır. Bir ekonomi her bireyine iş bulma, onu çalıştırma amacını, en önemli bir amaç olarak alır. İnşaat da Türkiye'de ilkel tekniği ile çok insan gücü çalıştıran bir uğraşı dalıdır. Bu ilkel teknikten, kitlesel endüstriye geçilmesi istihdam sorununa olumsuz etkide bulunmaz mı? Başka bir deyimle bir çok inşaat elemanı dışarıda yapılırsa, önemli bir insan gücü işsiz kalmaz mı? İlk bakışta bu doğrudur. Gerçekten, elemeğinden endüstriye geçiş elemeği kullanışını azaltır ve bir çok kişi işsiz kalır. Büyük ekonomist Sismondi, makine kullanımı ile işsiz kalan bir çok insanın ellerine geçirdikleri yakıcı ve yıkıcı araç ve gereçlerle fabrikalarda makineleri kırıp geçirdiklerini yazmıştır. Sismondi'den bu yana 100 yıl geçti ama, makineleşme sanayi kesiminde işsizliği artırmadı. Aksine sanayi kesimi dışarıdan sanayie işçi yani nüfus çekti. Avrupa'nın yirminci yüzyıl başındaki hızla endüstrileşmesi ve makineleşmesi ekonominin ağırlığını tarımdan endüstriye çekmiştir. (Kapitalist üretim tarzı, elbette, bünyesel olarak işsizliği doğurur. Bir sosyalist inançlı ekonomist olarak buna içten inanırız. Ama bu kapitalistlik derecesi Türkiye düzeyindeki bir ülke için söz konusu olamaz. Bu olgun «Mature» denilen kapitalist ekonomiler için söz konusudur ve nedeni makineleşme değil, üretimle yatırım arasındaki kapitalist ekonominin yapısından gelen uyarsızlıktır).

Aslında fiziksel ve paralel tasarruf sağlayan bir gelişmenin işsizliğe neden olacağını düşünmek sadece statik ve kısa görüşlü ve görünüşlü bir düşünce tarzıdır. Kaynaklar arasında bir alandan ötekine,

(Devamı 5. sayfada)

ÜYE ARKADAŞ

TEKNİK GÜÇ HEPİNİZİN KATKISI İLE DAHA DA GÜÇLENECEKTİR. BU AÇIDAN YAZI-HABER İNCELEME-FOTOGRAF GÖNDER.

BULUNDUĞUNUZ YERDEKİ TEKNİK GELİŞMELERDEN GAZETENİ HABERDAR ET.

LÜTFEN BİZİ YÖNETİME KATMAYIN

ENİS ÜSER

Kurultayımızın «Birinci»sinde sorunlarımız en üst düzeyde tartışıldı. Ve açıkça anlaşıldı ki, hepsi birbiri ile iç içe ve hepsinin kaynağı aynı; tarihsel misyonunu yerine getiremiyecek olan bir «hür teşebbüs erbabı» ve bunların kendi varlığını uluslararası sermaye çevreleri ile bütünleşmede bulan tercihleri. Örneğin «emeğimizi niçin kendimizin ve halkımızın yararına kullanamıyoruz» diye soran bir tebliğin cevabını «teknoloji ithali ve beyin göçü» adlı bir diğer tebliğ veriyor. Aynı şekilde niçin bizleri memur statüsüne aldıkları konusu emeğimizi halk yararına kullanmamıza engel olmak isteyenlerin bize bir cevabı oluyor.

Kurultay'da tartışılan konulardan bir tanesi de teknik elemanların yönetime katılması oldu. Günlük lisanda gayet masum bir ifade bu. Hatta bazı kesimler kendilerinin yönetime katılmaları istendiği veya onlara bunun sağlanacağı söylendiği zaman bir hoş oluyorlar. Ancak birazcık derinlemesine bakıldığında rahatsız olmamak mümkün değil.

Hangi kademede olursa olsun yönetime katılmak demek o kademenin ilgi sahasına giren yerde üretimin, tüketimin ve dağıtımın nasıl olması gerektiği konusunda topyekûn karar alınması ve bunun uygulanması demektir. Hepimiz birey olarak, aile olarak, grup olarak ve nihayet sınıf olarak toplumsal üretim sürecinde yer alıyoruz. Yer alıyoruz da, acaba karar alabiliyormuyuz, yani yönetime katılabiliyor muyuz? Yönetime katılmanın asgari şartı olan ücretlerin pazarlık usulü ile, yani sendikalar vasıtası ile yürütülen toplu sözleşme yöntemleri ile saptanması ülkemizin birçok çalışan kesimleri gibi biz teknik elemanlar için de önlenmiştir.

Yönetime katılmanın diğer yönleri açısından durum daha da kötüdür. Ülkemizin üretim dağıtım ve tüketim kararlarının alınması konusunda gittikçe artan bir tekelleşme vardır. Bugün durum öyle bir hal almıştır ki emekleri ile üretime katkıda bulunan bizleri yönetime katmadıkları gibi bir kuruluşun 200 milyonluk sermayesinin yarısına sahip olan ve üretime sermayeleri ile katılanlara bile bu hak esirgenmektedir. Yani söz konusu olan sadece emekçilerin yönetime katılmaması değil pek muteber tuttukları sermayenin kendileri dışında kalanlarını da yönetimden uzak tutmaktır. Bunu öyle akıl almaz yollarla yapıyorlar ki, % 20 - 30 sermayesi olan tekelci sermaye bütününe tehakküm ediyor ve bunu açık açık beyan ediyor.

Buna bir de güzel ad bulmuşlar: «Efendim sevk ve idarecilik diye bir sanat bir yetenek gerekmektedir» diyorlar. Dünya bunlar için kendilerinin eksen olduğu bir yuvarlaktır. Yönetime katılmanın sadece dört yılda bir sandık başına gidip oy atmak olmadığını söylemiyorlar. Yönetime sadece dört yılda bir katılınmaz her gün, her saat katılınır.

Bir yerde çalışanların yönetime katılmasını sağlamak diye bir sorun varsa zaten orada çalışanlar makinadan farklı bir iş yapmıyorlar demektir. Yani bir dar zümrenin menfaatları için çalışan robotlardır onlar. Yönetime katılmak müdür olmak değildir. Bu yanlış anlama başımıza çok dert açabilir. Yönetime katılmak demek üretimin her safhasında görev alan herkesin, üretimden tüketime, tüketimden dağıtıma kadar her halkada özgürce fikir üretmesi, bunları savunması ve uygulaması demektir.

Dünyanın her yerinde sermayesi ile para kazananlara kapitalist yani sermayedar diyorlar, bizim ülkemizde bunun adı «hür teşebbüs.» Ya peki halkının yararına bir teknoloji geliştirmek isteyen, yeni bir inşa sistemi yaratmak çabasına giren mühendisin teşebbüsü nedir? Kısaca hür olmayan teşebbüs. Çünkü o çalışmayı yapabilmek olanaklarına ve eğer başarı gerçekleşirse onu uygulayıp uygulamama hakkına yine bu «hür teşebbüs» sahip.

Böyle bir üretim sisteminde yönetime katılmak demek frenklerin «manager» diye tabir ettikleri, mülklerine sınırlı olarak tasarrufa yetkili kılınmış memur olmak demektir.

O bakımdan lütfen bizi yönetime katmayın, katacak iseniz toplumsal üretim sürecine katın.

EKONOMİDE DİNAMİK DUŞUNCE

(Baştarafı 4. sayfada)

üretim alanlarından birinden ötekine serbestçe kaymalar yapılabilen bir ekonomide, fiziksel tasarruf sağlayan her üretim süreci iş gücünde de ancak olumlu yönde gelişmeler getirebilir. (Ancak bazı limit durumlarda bu kuralın istisnası olabilir). Başka bir şekilde deyimlersek, kaynakların bir yerden diğer bir yere, bir kesimden öteki kesimlere geçmesi için engeller yoksa, kaynak artırımı demek olan fiziksel kaynak tasarrufu, teknik güç tasarrufu iş gücü kullanımında da olumlu etkiler yapar mutlaka. Yani işgücü kullanımını artırır, işsizliği artırmaz, azaltır. O halde kaynakların bir kesimden diğer bir kesime transferine engel olan durumları görelim. Böyle bir durum yoksa fiziksel tasarruf mutlaka yararlı olacaktır. Nedir burada engel? Engellerin başında, Türkiye'nin yakın zamanlara kadar çok acısını çektiği döviz kıtlığı gelir. Gerçekten eğer inşaattan artan güçler başka bir kesime yatırılamıyordu. Çünkü, inşaat dışındaki endüstriler makine yatırımı fazla olan kesimlerdi. Makine satın almak üzere yapılan girişimleri döviz kıtlığı dolayısiyle boşa çıkıyordu. Bugün için böyle birşey söz konusu değildir. Dövizimiz boldur. Bu dövizleri yatırıma sevketme zorunluluğu vardır.

Demek oluyor ki, inşaatta elde olunacak kaynak tasarrufu başka alanlara yatırılarak yeni istihdam (iş bulma) olanakları yaratılabilir. Bu yolla köylerden gelen yurddaşlara çok kötü koşullarla, sosyal güvenliği bulunmayan bir çalışma şeklinden, sosyal güvenliği sağlama alınmış bir çalışma şekli bulunmuş olacaktır. Konu üzerinde özellikle Devlet Plânlama Örgütü ve diğer resmî dairelerde önemli derecelerde polemik yapıldığından üzerinde biraz daha ve ayrıntılarla durmak isteriz. Şimdi inşaat sanayiinde çalışan mevsimlik işçi sayısına 300.000 veya (a) diyelim. İnşaatı daha rasyonel hale getirdiğimizde, yani demir ve çimento kullanımında tasarruf sağlayıcı endüstrilerin kullanacağı işçi sayısı ise 30.000 veya (b) olsun. Aradaki farkı teşkil eden (300.000 — 49.999=) 270.000 işçi ya da (b) miktar işçi yapılan kaynak ve malzeme sarfıyla işe sarılabilir. Çünkü, bugün inşaat ve tamir yatırımları için sarfolunan kaynak miktarı 75 milyar lira ise yapılacak tasarruflarla %20 (15 milyar) liralık bir tasarruf sağlanabilir. 15 milyar liralık bir ek fiziksel yatırımda ilk yılda en az 150.000 ek insan çalıştırılması olanağını verir. İki yılda demek oluyor ki, istihdam açığı kapatılmış ve ekonomide en iyi kaynak dağılımına gelinmiş olur. Üstelik yapım maliyetine getirilen parasal maliyet düşüsü binalar üzerinde etkili olur, ucuzlama sağlar. Daha az çimento ve demir kullanılması da bu temel mallarda önemli bir tasarruf sağlar, bu mallar için çekilen sıkıntılar ve yapılacak ek yatırımlar azalmış olur. Son bir yarar olarak da 300.000 işçi daha iyi yaşama kosullarına kavuşur. Yorganı sırtındaki çilekeş iscilerin yerini, calışma ve sosyal güvenlik koşulları iyileştirilmiş isciler alır. Özetle. insaat tekniğinde sağlanacak yeniliklerle önemli israflar önlenmis olur. Bu önleyişde devlete düşen görevler vardır.

teknik güç basından seçmeler

8 Bin Göçebe Ailenin İskanı İçin 30 Milyon Lira Gerekiyor

Gezici aileler için uzun vadeli bir plân hazırlandı

Gezginci ve göçebe 7 bin 948 ailenin tarım ve tarım dışında iskân edilmeleri için, «Uzun vâdeli bir plân» hazırlanmıştır.

Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi raporunda «Yurt içinde gezginci ve göçebe durumunda yaşayan 7 bin 948 ailenin sorunlarının çözümlenmesi için, uzun vâdeli plân hazırlandığı» belirtilmekte ve «Bunun uygulanabilmesi için, Karma Bütçe Plân Komisyonundan 3 milyon lira ek ödenek» istenmektedir.

Raporda bu plânın uygulanması sonucu, «Göçebe nüfusun sorunlarına köklü, çözüm yolları getirileceği, ancak bunun ödenek yetersizliğinden uygulama alanına konulamadığı» belirtilmektedir. Uygun ödenek verildiği takdirde, 1974 yılında Amik Ovasında mevcut hazine arazisine beş göçebe topluluğu iskân edilecektir.

İskân Genel Müdürlüğünün bu yıl da 13,5 milyon dekar araziyi 120 bin çiftçi ailesine kiralayacağı bildirilmiştir. Bulundukları yerde kalkındırılmasına imkân bulunmayan 2352 köy bulunduğunu, bunların başka yerlere iskânı gerektiği, 5 yıllık plân yapıldığı halde DPT'nca hiç ödenek ayrılmadığı raporda belirtilmektedir.

Raporun bu bölümünde ise nakledilecek köylerle toplulaştırılması gerekli köy sayısının, «çok yüksek» olduğuna dikkat çekilmekte, bunla ilgili araştırmaların, projelerin ve standartlarının yapılmış olduğu bildirilmekte fakat ödenek yetersizliğinden 1974 yılında «çok küçük bir bölümünün» çözümlenebileceği anlatılmaktadır. (Milliyet)

Başpınar Köylüleri, Kepan Gölünün Suları Altında Kalacak Köprüyü Terketmiyorlar. (Milliyet)

Kemaliye - Başpınar bucağı arasındaki bağlantıyı sağlayan Başpınar köprüsü de, Keban gölünün suları altında kalmaya başlamıştır. Başbakan Bülent Ecevit'e başvuran köy muhtarları yeni bir köprü yapılmasını istemişlerdir. «Ankara'dan cevap gelene dek köprüyü terketmeyeceklerini» bildiren muhtarlar, köprüde nöbet tutmakta ve «köprünün yerine yenisi yapılmadıkça veya başka geçiş olanağı sağlanmadıkça bu köprüyü terketmeyeceğiz» demektedirler. Köprünün enkazını satın alan müteahhit ise, sökümün hazırlıklarına başlandığını bildirmiş, ancak muhtarların direnişinden yakınmıştır.

Yüksek Fiyatla Çimento Satan Bayilerin Ruhsatları İptal edilecek

Bakanlar Kurulunun önceki akşamki toplantısiyle ilgili bir açıklama yapan Turizm ve Tanıtma Bakanı ve hükûmet sözcüsü Orhan Birgit çalışmalar sırasında çimentonun karaborsaya düşmemesi için valiliklere genelge gönderilmesinin ve demir-çelik ihtiyacının tam olarak karşılanmasının kararlaştırıldığını söylemiştir.

Turizm ve Tanıtma Bakanı ve hükûmet sözcüsü Orhan Birgit'in açıklaması şöyledir:

«Başbakan Bülent Ecevit'in başkanlığında yapılan dün akşamki Bakanlar Kurulu toplantısında, yurdun her yöresinde çimento darlığına meydan verilmemesi ve inşaat mevsimi süresince sun'i fiyat artışları olmaması için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Valiliklerce alınması gereken tedbirler saptanmıştır.»

1974 yılındaki yurt içi çimento üretiminin, yurdun bütün ihtiyacını karşılayacak düzeyde olduğunu, 1974 yılının ilk üç ayındaki çimento üretiminin geçen yılın ilk üç ayına oranla daha fazla olmasına rağmen çimento ve demir stokunun gecen yılki stokun üzerinde bulunduğunun tesbit edildiğini belirten Birgit bu nedenle çimentonun tesbit edilecek fiyatlar üzerinden satılmasının söz konusu olamıyacağını söylemiştir.

Birgit, açıklamasının bundan sonraki bölümünde şöyle demiştir:

«Bakanlar Kurulu, bu yıl içerisinde çimento fiyatlarında spekülatif artışlar olmaması için alınması gerekli tedbirleri tesbit etmiştir. Valiliklerin tesbit ve ilân edeceği fiyatlar üzerinden bayilerin satış yapıp yapmadıkları daimî surette ve sıkı bir şekilde kontrol edilecektir. Tesbit edilen fiyatlar üzerinden satış yaptığı anlaşılan bayilerin ruhsatlarının iptali yoluna gidilecektir.»

(18 NİSAN 1974/Cumhuriyet)

İthalatçı Müteahhitler % 46 Kar Ediyor
«Haksız kazanç talepleri önlenmelidir»

Ticaret Bakanlığı Değerlendirme Genel Müdürlüğü tarafından yapılan bir çalışmada çeşitli iş kollarındaki kârlılık oranları saptanmıştır.

Buna göre, doğrudan doğruya piyasada satmak veya kendi iş yerinde kullanmak üzere ithalât yapan çeşitli işletmeler arasında en yüksek ortalama kârlılık oranı, müteahhitlik kolunda görülmektedir. 1973 yılı sonu itibariyle ortalama kârlılık oranını yüzde 46'ya çıkarmış olan müteahhitlikten sonra ikinci sırayı yüzde 44 ile distribütörler; üçüncü sırayı turizm işletmeleri almaktadır.

İTHALÂT BELGESİ

Ticaret Bakanlığı, 12 Mart'tan sonra Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığına dönüşünce, ithalât belgeleri verilmesi sistemini yeni ilkelere bağlamıştır. İthalât belgesi alabilmek ve belirli sınırlar içinde ithalât yapabilmek için her işletmenin ödediği vergi miktarını, sermayesini, kâr ve zarar durumunu, Bakanlığa bildirmesi gerekli görülmüştür. Bakanlığın Değerlendirme Genel Müdürlüğü, başvurma belgeierlndeki bilgileri inceleyerek 1973 yılı sonundaki ithalât yapan firmaların yapılarını ortaya koymaya çalışmıstır.

«İthalâtcılarımıza İliskin Genel Bir Araştırma» adı altında yayınlanan çalışmada, ithalâtcıların yurt içinde olduğu kadar çesitli is kollarına göre dağılımları gösterilmektedir. Türkiye'deki 10206 özel kesim ithalâtcısından 9561'i, başvurma belgelerinde temel uğraş alanlarını acıkça belirtmistir. Bunların 4867'sinin ithalâtçılıktan baska bir isle uğrasmadıkları anlaşılmaktadır. 4445'i ise sanayicilik yapmaktadır.

KÂRLILIK ORANI

Bakanlığa verilen bilgilerin yapısı, ithalât yapan isletmelerin tüm eylemlerinden doğan kârlılık oranlarını ortaya koymaktadır. Bu yüzden salt ithalâtcıların dısındaki is kollarındaki kârlılık oranları, bu işletmelerin bütün eylemlerinin kârlılık yüzdelerini göstermektedir. Buna göre kendi ihtiyacı olan yabancı kaynaklı malzemeleri doğrudan doğruya dışarıdan getiren toplam 117 milyon lira öz sermayeli 69 müteahhit firmanın 1973 yılında 54 milyon lira kâr etmiş oldukları anlaşılmaktadır. Kârlılık oranı, yüzde 46 olmaktadır.

İkinci büyük kârlılık oranı, distribütörlerde görülmektedir. Türkiye'ye yapılan ithalâtın bir bölümünün dağıtım tekelini elinde bulunduran 242 milyon lira sermayeli 17 distribütör, 1973 yılında 107 milyon lira kâr etmiştir. Kâr oranı yüzde 44'ü bulmuştur.

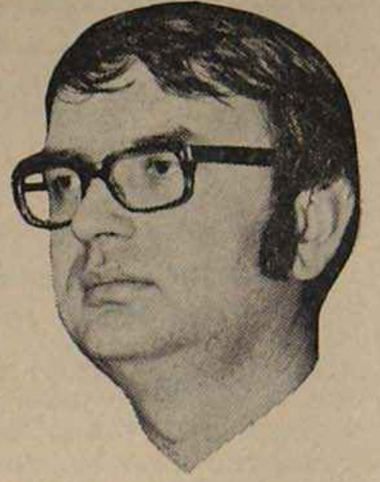
TURİSTİK FİRMALAR

8 turistik firmanın, 1973 yılı sonu kâr miktarı ise 14 milyon liradır. Ancak miktar olarak en büyük kâr, ihtiyaç duyduğu yabancı kaynaklı malzemeyi kendisi ithal eden sanayici kesiminde ortaya çıkmaktadır. Burada sağlanan kâr miktarı, 5 milyara yaklaşmıştır. Kâr hacmi bakımından sanayicileri, salt ithalâtçılar izlemiştir. İthalâtçıların elde ettikleri kâr hacmi, 2 milyar 200 milyon çevresinde olmuştur.

Aslında çeşitli iş kollarında kâr oranı önemli değişiklikler geçirmektedir. Örneğin ortalama kârlılık oranı yüzde 3 olan armatörlük iş kolunda yüzde 179 kâr oranı gösteren işletmeler bulunmaktadır. Turizm kesiminde, 7,5 - 10 milyon öz sermaye dilimindeki işletmelerin kârlılık oranı ise yüzde 99'a çıkmaktadır. Salt ithalâtçılık yapan işletmelerin kârlılık oranı, ortalamanın etrafında ciddî bir dalgalanma göstermektedir. Buna karşın, 4-5 milyon öz sermaye dilimindeki müteahhitlerin kârlılık oranı yüzde 146: 10-15 milyon öz sermaye dilimindeki müteahhitlerin kâr oranı ise yüzde 61 olmaktadır. 500-100 milyon sermayeli distribütörlerin kâr oranı da yüzde 50 olarak saptanmaktadır.

(18 NİSAN 1974/Cumhuriyet)

ODAMIZIN GENEL YÖNETİM KURULU ÜYESİ DR. ERHAN KARAESMEN'İN BU YAZISI «ÖZGÜR İNSAN» DERGİSİ'NİN NİSAN SAYISINDA YAYINLANMIŞTIR

TEKNOKRAT VE POLİTİKA

Dr. Erhan Karaesmen

Çağdaş teknoloinin gelişmesiyle sosyal evrimler arasındaki dengeyi kurmakta teknokratın payı nedir, ne olmuştur? Çağın beklediği sorumluluğu taşıyabilecek bir «Aydın - Teknokrat» nasıl oluşacaktır? Hiç kuşkusuz en büyük güçlük, mühendislik eğitiminin geleneksel katılığı ve aşırı somut konulara dönüklüğünden gelmektedir. Bu nedenler, teknokratın özlenen çağdaş niteliğini kazanmasını zorlaştırmaktadır. Kişisel çabalarla bu açığı kapatmağa çalışan ve kapatabilen az sayıda gerçek teknokrat ise politik karar makanizmasının dışında bırakılmaktadır. Böylece teknoloji toplum dengesini kurmakta önemli görev yapma şansını yitirmektedir. Sistemleri ne olursa olsun —az ya da çok— çeşitli ülkelerdeki örnekler bu gerçeği yansıtmaktadır. Bu durumda, teknokratların politika dışı kalışında, toplumların pek kârlı çıktıkları söylenemez. Bu yazıda, genellikle dünyada «Teknokrat - politika» sorunu incelenmektedir.

Yüzyılı aşkın zamandır insanlığın yaşadığı, tarihin geçmiş dönemlerinde benzeri görülmemiş sosyal evrimler çağının yarattığı uygarlık simgelerine bakalım: Endüstri, makine, otomasyon, sibernetik v.b. Hemen bütünüyle teknik ya da teknolojik kavramlarla karşı karşıyayız.

Teknoloji, günümüzde az gelişmiş ülkelerin gelişmeyi engelleyici çemberleri kırma savaşında gelişmişlerin daha da gelişmeye yönelik çabalarında ortaklaşa uygulama anahtarı durumuna girmiştir. Politik askerî kudret teknik üstünlüğe dayanmakta; toplumların birbirleriyle ilişkilerinde olduğu kadar, bir toplum içindeki çeşitli sınıflar arasındaki dengenin kuruluşunda da tekniğin ağırlığı gittikçe artmaktadır.

TEKNOKRAT VE KÜLTÜR

Tekniğin politik güçlerin belli başlı dayanak noktası durumuna geçişi, önemli birtakım yan problemleri ve tuzakları birliğinde getirmektedir. Teknikleşme, makineleşme mâcerasına; üstün ekonomi toplumları ya da bir toplum içindeki egemen katlar aslında kendi çıkarları için atılmışlardır. Ancak kontrol tanımayan ve çığ gibi büyüyen niteliğiyle teknikleşme tarih boyunca egemen güçlerin kendi başlarına açtıkları en büyük dertlerden biri olma yolundadır. Egemen kalma pahasına, insan türünün ulaştışı en yüce değerlerin ve başarıların bütünü olan «uygarlık» kavramı çarpıtılmakta, gittikçe «teknik uygarlık» çerçevesine sıkışıp kalmaktadır. Makine ve daha fazla makine üretemiyen toplum, çağdaş uygarlık ölçülerine girememektedir.

Her makinenin bir sosyal olgu, her yeni makinenin bir sosyal evrim göstergesi niteliğine bürünüşünün yarattığı tehlikenin bu çarpık gelişmeyi, insanları yapay tüketime zorlayarak, gerçek uygarlık değerlerine katkıda bulunucu yaratıcı üretimden alıkoyup «yabancılaştırarak» sürekli kontrol edebileceğini sanan tekelci hiyerarşi gruplarını da aşacağı gün gelecektir.

Ancak, bugünkü akış içinde, teknik çarkın dönüş mekanizması aslında epeyce düzenli bir görünüştedir. Kontrolü de kolayca yapılmaktadır. Bu çarkı yüzbinlerce çift elin görünmez emeğinin görünür unsurları olarak «teknik adamlar» çevirmektedir. Çarkın dönüşüyle ilgili kararlar politik kararlardır. Ama çark dönüş işleminin bir fiziksel yönü vardır. Bunu fiziksel hareketin sorumluluğunu bir «teknik uzman» taşır. En küçük ölçekte teknik yetkili bir ustabaşı ya da bir teknisyendir. Bu elemanın orta boy teknik bilgi bagajına sahip olması yeterlidir. Ancak belli bir bedeni çalışma gücü ve çalıştırma otoritesiyle donatılmış olması gereklidir. Daha ileri ölçekte, uygulama zincirindeki halkaların fiziksel işlev sorumluluğu, mühendis, mimar, kimyager v.b. gibi daha yüksek teknik formasyonlu bir teknik yetkiliye verilmiştir.

Ölçek büyüyüp, kademe yükselince, devreye giren teknik adamın niteliği değişir. Burada büyük uygulama kararları alan, ulusal kalkınma yöntemlerinin araştırılmasına ağırlığını koyan bir değişik teknik adam «teknokrat» ile karşı karşıyayız.

Teknokrat, çağdaş endüstrinin aşamalarını, dolayısıyla toplumsal gelişmeleri etkileyebilecek güçte bir kişidir. Teknokrat, bazı konularda devlet, hükûmet şefinin danışmanlığını yapan, sosyal kapsamlı problemlerin bile sibernetik yöntemlerle çözümünde aracı, bazan da uluslararası ilişkilerde köprü kurucu görev alabilen, «İkinci Dünya Savaşı» sonrası döneminin türettiği bir garip yeni adamdır. Nixon'un, A.B.D. ve Rusya arasındaki soğuk savaşın bitimini ve yeni bir uluslararası dengeler düzeninin başlangıcını noktalayan, tarihi 1971 Rusya ziyaretinde, yanında politikacı, hariciyeci, yüksek idareci gibi kişilerle birlikte; birkaç bilim adamı (uzay ve fizik dalları teorisyeni) ve atom santrali yapımı, deprem mühendisliği gibi konularda uzman uygulama teknokratı götürdüğü de bilinmektedir.

Buna göre teknokrat sadece tekniğin bir dalında uzmanlaşmış kişi değil, ekonomi ve toplum bilimin hiç olmazsa temel kavramlarından haberdar, genellikle kalkınma, sanayileşme problemlerine, özellikle ken di ülkesinin ekonomik sorunlarına çözüm arayabilecek genel bilgi ve kültür düzeyinde seçkin bir kişi olmalıdır.

Bu ölçülere uyacak ideal teknokratların, tek yönlü uzman yetiştirmeğe yönelmiş geleneksel mühendislik eğitimiyle yetiştirilme olanağı pek azdır. Aşırı somut, aşırı rasyonel problemlerle sürekli bir uğraşıya dayalı temel teknik formasyon, mühendisi, evrensel olarak sadece sayıları, iş gücünü ve randımanı ön plâna alan, katı ve kuru bir dünya görüşüne götürmektedir. Oysa bu dünya görüşünün modern uygulamalı bilimlerle klâsik kültürün dengeli, esnek, insancıl bir sentezi biçiminde ortaya çıkması gerekirdi. Bu genel tablo içindeki her ortalama mühendis «teknokrat» grubuna girecek değildir. Zaten, sadece kişisel yetenek ve meraklarıyla, bu sentezi hiç olmazsa bir ölçüde yapabilen teknik adamlar sıra mühendisliğinden teknokrasiye giden yolda mesafe alabilmektedir.

Ancak, burada teknokratı temel formasyonunun katılığı, ya da kültür noksanı gibi bir ölçüde aşabileceği engellerin ötesinde bir yeni engel; politikacının teknokrata bakış açısındaki bir başka türlü katılık, beklemektedir.

Politikacı tek başına bir kişi, ya da bir grup değildir. Toplumdaki ekonomik ve sınıfsal güçler dengesinin karar alma sorumluluğuna götürdüğü temsilci olarak, belli bir tabanı yansıtmaktadır. Bu taban, temsilcisine kendi grubunun, katının, sınıfının sosyal hak savunuculuğunu vermiştir. Bu mekanizma içinde, politika arenasında yapılacak tercihlerin sosyo politik içeriği, tekno politik içeriğinden çok önde gelmektedir. Teknik ve teknoloji, politikacının kendi dayanaklarıyla olan ilişkisinde, ya da rakip tabanların temsilcileriyle olan ilişkisinde, sadece düzgün işlemesi gereken bir unsur olarak yer alır; o kadar. Sınıf çelişkileri belirgin olan, ya da olmıyan toplumların hemen hepsinde, niteliği farklı, farksız bütün tabanlar iktidarda, ya da muhalefette olsunlar, ortalama mühendisten sadece yapıların yapılmasını, fabrikaların çalışmasını beklerler.

İktidar olan politik gruplar, egemenliklerini sürdürmek için mühendisten bu görevi yerine getirmesini daha da hırsla ve sabırsızlıkla isterler. Teknokrasi faaliyeti görevi verilen daha ileri aydın uzmanlardan ise, sadece sayısal, nicel büyümelerin düzenli bir şekilde gerçekleşmesini isterler. Toplum yapısında, teknolojinin yararlı kullanılışıyla oluşacak bir nitel değişme ve büyüme ise büyük çıkar hesaplarını tahrik eder. Politikacı bunun parsasını toplamada, (ya da işler çok ters gittiğinde kefaretini ödemede) sadece düğmeye basıcı uzman gözüyle baktığı teknokratla paylaşacağı bir sorumluluğun varlığını kabullenemez. Aslında politikacı, yalnız teknokrat ile değil, kendi karar çevresi dışında hiç kimse ile, örneğin sanatçı, işçi, ev kadını, öğretmen, doktor, köylü ile de teke tek kişi olarak karar yetkisini paylaşmayı istemez. İstememesi toplum yönetimi pratiği yönünden doğaldır da. Ancak teknokratı, kişi olarak saydığımız sosyal varlıklardan ayıran bir özellik vardır. Bu da, çağımızda sosyal evrimin teknolojik gelişmeye çok sıkı bağlı oluşu ve başarılı, insanca bir sosyal evrim sisteminin işlemesinde teknokrata kısa ve uzun süreçli çok fazla sorumluluk düşmesidir. Bunun sonucu olarak, teknokrat nicel değişmelerin, büyümelerin tartışılmasında vazgeçilmez bir öğe olarak iktidardaki politikacının bu kadar yakınına sokulabilmiştir.

Gerçekte, burada çağın getirdiği çözümsüz bir ikilem ortaya çıkıyor. Teknolojinin yapay üstünlüğünün getirdiği bunalımı çözmenin bir yolu insancıl bir uygarlık kavramını dişli - vida - motör tekniği uygarlığına dönüştürerek saptıran, kişiyi yabancılaştırmada egemen güçlere büyük olanaklar sağlayan, tasarlayıcılarının da kontrolünü aşma yolunda olan, teknolojik devrimler mâcerasını durdurtmak olsun.

Zaten filozofik kaynağını geçen yüzyılın en ham doktrini «positivisme»den almış olan mühendisin önemsenmesi oyunu böylece sona ersin. Teknokrat denen yeni yaratık gereksizleşsin, kaybolsun. Mühendis de yeniden insanları, ılımlı ölçülerde mutlu kılacak bir sınırlı faaliyetin iddiasız adamı olsun. Silâh endüstrisi başta olmak üzere, insan mutluluğu için mutlak gereği olmayan alışkanlıklara yol açan bütün üretimlerin endüstrileri giderek yasaklansın.

Bir yöntem de ezilen toplumların artık ezilmemesinin, daha süratli kalkınmasının, sınaî üretimlerinin artmasının; bir toplum içinde minimum yaşama standardı koşulunun her toplum sınıfına ulaşması içinde insanca konfor tüketimine dönük üretimin geliştirilmesinin sağlanması olabilir.

İlk yöntemin uygulaması şansı insancıl niteliğine karşın, olanak dışı. İkincisi ise teknokratı, politikaya daha fazla bulaştırıyor. Söyle ki teknoloji anahtarını politikacının eline

tutuşturan kişidir, teknokrat. Bu anahtarın yalnız nicel değil, nitel toplum değişikliklerine uygunluğuna da bir ölçüde karar verebilecek kişidir. Teknik adam en azından, teknik çarkın fiziksel hareket mekanizmasına yabancı diğer meslek erbabına oranla bu alanda daha sağlıklı bir karar verebilir.

Teknokrasi - politika karşılıklı ilişkisi yönünden, dünyadaki uygulama ilginç örneklerle doludur. «Teknokrat» denen kişiye ilk gereksinmenin ortaya çıktığı ve günümüzde teknokratın en yüksek ücretlerle tatmin edildiği, toplumdaki prestiji yönünden de yüceltildiği ülde A.B.D.'dir. Yüksek düzeyde danışmanlık yapan Amerikan teknokratının, ayrıca, teknik öğrenimden sonra farklı disiplinde ikinci bir yüksek öğrenim (ekonomi, sosyal bilim v.b.) yapma şansına sahip olarak, salt teknik formasyonun aşırı kuruluğu ve sayı ilişkilerine dönüklüğü gibi eksikleri giderme olanağına her yerdekinden fazla sahip olduğu bir gerçektir. Buna karşın yakın enerji krizi döneminde bile uzmanlıkları ön plâna çıkan elektrik, makine, petrol mühendisliği disiplinleri çıkışlı mühendis - teknokratlara bir nitel toplum değişikliği kararında başvurulması söz konusu olmamıştır. Karar büyük tröstlerin ticaret erbabı yöneticilerinin kararıdır. Bunda bir ölçüde A.B.D. idare sisteminin farklı disiplinden gelme uzman komiteleri kullanma yöntemiyle yürünmesinin payı vardır. Zaten teknolojik araştırma faaliyetinin yatgın ve başarılı niteliği, bu dev ekonomide tekil teknokrata az iş düşürmektedir. Teknokrat olmayan ama seçkin yetenekli mühendisten sıra mühendisine kadar bütün teknik adam kümeleri, teknik öğretimin kuruluğun da ötesinde koşullandırılmış atmosferinin etkisiyle tam anlamıyla siyaset dışıdır. Aslında siyaset dışı olmak, bilindiği gibi tutucu politikadan yana olmaktır ve A.B.D. sistemi bunu sağlamıştır.

Sovyet Rusya, farklı bir doktriner yaklaşımdan giderek gündelik anlamıyla siyaset dışı teknokrat ve mühendis üreten bir diğer ülkedir. Sosyalist ülkelerde teknokrat - politika ilişkisinin anlamı aslında biraz farklıdır. Merkezî plânlamanın, uygulamadaki başarı yönü çok tartışılabilir olmakla birlikte, toplumsal gelişmeyi «nicel+nitel» değişme olarak birlikte tasarlamaya da çok oluşu nedeniyle gündelik politika dışı ve çok katı uzman kılınmışlığına karşın, üst düzey plân teknokratlarının bazı kararlara dolaylı bir siyasal katkısı söz konusudur.

Batı kapitalist ülkelerinde, geleneksel Avrupa burjuva kültürünün zenginliği dolayısıyla, mühendislik katılığından sıyrılmış, geniş bakış açılı teknokrata daha çok rastlanmaktadır. Ayrıca Fransa'da muhalefetteki politik grupların da teknokrat danışmanları vardır. Orta mühendisin bu ülkelerde de siyaset dışı kalınmışlığına karşın, teknokrat - mühendisler, özellikle mesleklerinin niteliği gereğince bütün teknik adamlar içinde sosyal olgulara zaten en duyarlı olan mimar - teknokratlar politikanın bir hayli içindedir. Bununla birlikte nitel karar mekanizmasındaki yerleri yine de sınırlıdır.

Ülkemizi daha da çok ilgilendiren az gelişmiş memleketler örneğince geçmeden az gelişmiş ülkelerdeki teknik yüksek öğretimin bir özelliğine dikkat çekelim.

Tanıma fırsatı bulduğumuz bazı Lâtin Amerika ve Kuzey Afrika ülkelerinden edindiğimiz izlenimlerle uluslararası sosyo-ekonomik istatistiklerden İran, Pakistan, Hindistan gibi Asya ülkeleri üzerinde çıkardığımız bilgilere dayanarak bir genellemeye gidiyoruz. Mühendislik (özellikle inşaat, makine, elektrik, kimya mühendisliği) ve mimarlık teknik öğretimine, mühendis diplomasının az gelişmiş ülkelerdeki maddî prestijinin yüksekliği sonucu liselerden çıkan seçkin öğrencilerin çoğunlukla en seçkinleri itibar göstermektedir. Gerçekte, her yerdekinden daha da kuru bir dünya görüşüne götürmekle birlikte, bu teknik formasyon bir iki istisnası dışında, az gelişmiş ülkeler mühendisine maddî bir güvencenin uyutuculuğuyla birlikte bu ülke teknisyenini kişisel seçkin yeteneklerine karşın ideal teknokrat düzeyine çıkmaktan fazlasıyla alıkoymaktadır. Tek tük sıyrılıp yükselen mühendisin teknokratça bir görev için tercih ediliş nedeni de yetenekten çok idarî tecrübe olmaktadır. İdareci mühendis, teknolojik ilerlemeyi izlemekten tazen alıkonmuş mühendistir. İleri, nitel toplum değişikliklerine dönük kararlar için yetersiz ve bu yetersizliğin verdiği ürkeklik dolayısıyla siyaset dışıdır. Ayrıca bu ülkelerde karşısına dikilen politikacı engeli de daha «alaturka», daha «alalâtinamerikano». Yine az gelişmişliğin sonucu olarak farklı disiplindeki uzmanların birbirinden kopukluğu ve karşılıklı birbirlerini küçümsemeleri gibi ters oluşumlar vardır. Bütün bunların sonucu, kendini yetiştirmiş ve ileri kademeye sızabilmiş zaten çok az sayıdaki aydın teknokrat da tamamen karar mekanizması dışında bırakılmaktadır.

Bu sağlıksız ve genellikle toplum yararına işlemeyen uygulamanın yarattığı boşluk iki tip tepkiye yol açmaktadır. Sili'nin yaşadığı her anlamı yönüyle acıklı ve öğreti dolu yakın tecrübede teknokratların ve mühendislerin gösterdiği tepki gibi onursuz, fatalist tepkiler, akılcı bir doktrinin bile karar mekanizmasına sokma fırsatı bulamadığı teknokratın ve mühendisin tam rehavetle, politika dışılığı kabullenişi. Ülkedeki emperyalist oyunlarla tezgâhlanan grev ve iş durdurmalara mühendislerin de katılmış oluşu ve mutlak bir teslimiyetle faşist rejimi kabul eden bildirilere bütün teknik meslek derneklerinin imza koyuşu.

Bir de Türkiye'de son yıllarda yaşadığımız deneyimde izlenen tepki var: Özellikle öğrencilikten yeni kurtulmuş, mesleğin yutuculuğuna karşın, seçkin beyin gri madde gücünü kaybetmemiş genç mühendislerin geri iktidara açık ve politik biçimde cephe alışları.

Türkiye örneği, özel bir olgu olarak dikkati çeken, başka ülkelerde benzeri görülmeyen teknik meslek odaları olayına ilişkin görüşlerle birlikte ayrı bir yazının konusunu oluşturacaktır.

ODAMIZIN ÇALIŞMA SAATLERİ :

——«o»——

MERKEZ :
Sabah: 09.30 - 12.00
Ö. S. : 13.45 - 18.30
İSTANBUL ŞUBESİ :
Sabah: 08.30 - 12.30
Ö. S. : 13.00 - 17.00

Teknik Elemanların Sendikalaşma Sorunları

FİKRİ KAYA

Türkiye, Demokratik güçlerle, demokrasiye düşman olan güçlerin bu denli saflaşıp - kutuplaştığı bir dönemi ilk kez yaşıyor. «Yeni dönem» olarak nitelenen bugünkü ortamın demokratik güçlere daha iyi koşullar sağlaması, derlenip toparlanmamıza bağlı. Başka bir deyişle, örgütlenme sorunu, Günümüzün en ön ve en temel sorunudur.

Egemen çevrelere kâbus olan, onların uykularını kaçıran tek, tek ya da kopuk kopuk çırpınışlar değildir. Aksine, her demokratik kuruluşu, diğerlerinden ayırmak, onları biribirlerinden soyutlamak egemen çevrelerin en vazgeçilmez arzu ve pratikleridir. Durum böyle olunca, Sorun, kendiliğinden açıklığa kavuşuyor. Demokratik hedeflere, demokratik kuruluşların dayanışma ve bütünleşmesini sağlayarak yürünürse, ancak kalıcı ve başarılı sonuçlara ulaşılabilir.

Her demokratik Örgüt, kendi sosyal tabanı ile olan bağlarını organikleştirdikten başka diğer Kuruluşlarla da kalıcı ve yapıcı bağlar kurmak zorunluluğunu, gerçekleştirilmesi gerekli ana unsurlardan biri olarak görmek gereğini duymalıdır. Kuruluşlarımız (Teknik Eleman Kuruluşları), Kanunca, bu zorunluluğun ilk deneyimini, kısa bir süre önce düzenlenmiş bulunan «TÜRKİYE 1. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI» ile vermiştir.

Kurultayımızın, demokrasimiz için ve demokratik güçlerin derlenip toparlanması için büyük işlevleri olmuştur. Kurultayımız, alınacak yol gösterici kararlarıyla teknik eleman sorunlarına ışık tutmaktan başka, demokrasi için mücadele bayrağı taşıyan tüm kuruluşlar için de unutulmaz bir örnek olmuştur.

Kurultayımızın önemine böylece değindikten sonra, Kurultayımızın değindiği ve tartıştığı temel sorunlarımızdan bazılarına değinmek istiyorum.

Kitlelerin sorunları, ancak kitlelerin gücüne dayanılarak çözüme ulaştırılabilir. Sözünü ettiğimiz kitlelerin gücü ise, hiç şüphe yoktur ki, kitlelerin örgütlü gücüdür. Örgüt yoksa, Güçten söz edilemez.

Orgütlerin süreklilikleri, kararlılıkları ve hedefe ulaşmadaki güçleri, yürütülecek mücadeleler için temel birer koşuldurlar. Yani herhangi bir örgüt, özü bakımından eğer sürekli, kararlı ve sonuç almaya yeterli bir güce sahip değilse, bu kuruluşun, hak almasına, sömürüye ve haksızlıklara karşı durmasına, olanak yoktur. «Hak verilmez, hak alınır» özdeyişinin özü, «Somut şartların somut tahlilinden» hareket ederek örgüt iskeletinin kurulmasındaki espiride yatar. Özetle; Teknik eleman Kurultayındaki sorunların çözümüne, bu sorunları çözmeye yeterli olacak doğru bir örgütlenme şeması bulabilmemiz ile ancak yaklaşılabilinir.

O halde, örgüt sorununu iyice irdelenmek gerekli. Daha doğrusu, ilk önce örgütü oluşturacak, sonra da onu; kitleler arasında yuvarlanıp kitlelere kanunlaştıracak ve giderek, temsil ettiği kitleye önderlik edebilecek duruma getirecek örgüt disiplin aracını saptamak gereklidir. Koşulların somut tahlili sonucu doğru bir disiplin aracı saptanmadığı takdirde, ciddi bir örgütlenmeye gitmek, mümkün değildir. O halde, örgütler için bu denli zorunlu olan disiplin aracı ne demektir? Bu tanımı yapmadan sorunu açıklığa kavuşturamayız.

Örgütleşmede, en uygun disiplin aracından Gaye, örgütleşmenin yöneldiği kitleyi, gerçek özlemleri doğrultusunda ve ortak çıkarları etrafında toparlanılmasını gerçekleştirebilmektir. Bu, kitlelerin çıkarları bakımından her birey için, bir zorunluluğu içerir. Bu zorunluluk (bireyler için) olmadan, ciddi bir örgütleşme ve ciddi bir hak aramadan söz edilemez. Örneğin, grev ve toplu iş sözleşmesi yapmak hakkını, bir an için sendikalardan alınmış olduğunu düşünürseniz, o zaman, sendikaların, bugün sayıları onbinleri bulan derneklerden farkı kalmaz. O halde, grev ve toplu iş sözleşmesi yapmak hakkı işçi sınıfı kitle örgütlerinin temel disiplin araşlarıdırlar. Bu araçtan yoksun kılınacak bir sendikadan «Sendika» olarak söz etmek büyük bir abes olur sanırım. Yani işçi sınıfının (patrona karşı ve patronun çıkarıyla hiç bir zaman uzlaşmayacak olan) ekonomik çıkarlarının savunuculuğunu yapmak ancak toplu iş sözleşmesi yapmakla, grev yapmakla mümkün. Hatta, bugün yerel grevler dahi disiplin araçlığı fonksiyonunu yerine getirememekte, bunun yerine genel grev ile Uluslararası tekellere karşı, uluslararası grevlerin yapılması istenilmektedir. Kısaca; toplu iş sözleşmesi ve GREV HAKKI, bugün kitle sorunlarının (ekonomik ve politik) tek çözüm aracıdır. Bu çözüm aracından yoksun olan; veya bu aracı kullanamayan her örgüt, ölüme terkedilmiş demektir. Zaten bugün, gelişmiş ve kapitalist ülkelerin hemen hepsinde, (her tabaka ve her kesimde çalışan bütün emekçiler) bizim bugün gündemimize aldığımız sorunları çözüme ulaştırdıktan başka yeni hakların elde edilmesi mücadelesi anlamına da gelmektedir.

Sonuç olarak şunu demek mümkün: Sendikal haklara kavuşmamız, bugün bizler için ertelenemez bir sorundur. Daha doğrusu, mutlaka sendikalaşmalıyız. Sorun bu olunca, sendikalaşmaya temel olacak unsurları saptamak gerekir. Bu da, yukarıda açıkladığımız gibi, grev ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkıdır.

Yani, grev ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkına kavuşur - kavuşmaz, sendikalaşabilmek için zorunlu olan temel örgüt disiplin aracına sahip olacağız. Bu hak elde edilemediği sürece, sendikalaşılabilmemiz mümkün değildir.

Sorunun çözümü için temel disiplin aracına sahip olduktan sonra da mes'ele çözülmüş olamaz. Ancak, aracın nasıl, nerede ve kimlerle kullanılacağını da saptayabilirsek, çözüme gidebiliriz.

Grev ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahip olup da, bu hakkı kullanamazsak, bu hakka sahip olmamız ile olmamamız arasında hiç bir fark kalmaz. Yani Grev hakkı alınıp da, gerekli görüldüğünde bu hak kullanılırsa, temsil edeceğimiz kitlenin haklarını alır; sorunlarını çözeriz. Grev'in kullanılmasının şartları ise gayet açıktır: Greve gidildiğinde, işvereni, büyük zararlarla karşı karşıya gelmeli ve taleplerimizi yerine getirmeye kendini mecbur saymalıdır. Grev'in böyle bir fonksiyonu yoksa, böyle bir hareketin anlamı da kendiliğinden ortadan kalkar.

Sorunu daha da somutlaştırırsak; teknik elemanlar, çalıştıkları işyerinden (çalışan işçilerden) tecrit edilerek mücadele verdiklerinde, bu mücadelenin (Grev'in) sembolik özelliğinden başka bir özelliği söz konusu olmayacaktır. O halde, teknik elemanı, çalıştığı işyerinin işçilerinden soyutlayarak harekete sürüklememizin, pratikte ne sonucu, ne de tortusu olacaktır. Yani sadece, teknik elemanlar için düşünülecek bir sendikalaşma, onlar için, yalnızca bir seçkinler örgütü oluşturur. Bu hastalıktan, bu yanlışlıktan, yani «elitizm» denilen ve Avrupada, doğru pratiğe alternatif olmak için çırpınan bu kitleden kopukluğa meydanı bırakmamak gerekir.

Elitizimin, Avrupa'da, özellikle Fransa'da, soruna doğru çözüm yolu öneren teknik elemanların verdikleri ciddi mücadeleler sonucu ancak yenilgiye uğratılabilmiştir. Elitizm, öz olarak, teknik eleman tabakasının kendisini işçi sınıfının üstünde ve kendisine özgü (diğer emekçi sınıf ve tabakalardan ayrı ve seçkin bir kitle olduklarını)ve seçkin bir kesim olduklarını iddia etmeleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bir anlamda bu, sun'i ve mekanik olarak öne sürülen hiyerarşik bir kastlaşmayı savunmaktır. Elitizmi yenik düşüren mücadele yolu, (ki bu, bugün pratikle doğruluğu saptanmış olarak uygulanmaktadır) teknik elemanların toplumdan, özellikle işçi sınıfından soyutlanarak ve işçi sınıfından bağımsız olarak vereceği mücadelenin, ekonomik bazı tavizlerin dışında kalıcı hiç bir tortu bırakamıyacağını ileri süren görüş ve mücadele yoludur. Başka bir deyişle, teknik elemanlar, sınıf kökenlerinden ileri gelen dengesizliklerine (işçi sınıfı sendikalarına girersek mücadelemiz etkin olmaz, eririz, özelliğimiz kaybolur v.s.) çoğu zaman değişik kılıflar takarak bile, pratik, bu kılıfları yırtarak özü ortaya çıkartır. Çünkü, hiç bir tabaka, ülkenin sorunlarından ve işçi sınıfı mücadelesinden soyutlanarak sonuca ulaştırılamaz. Avrupa ve özellikle Fransa, teknik eleman sorunlarını, elitizm hastalığını yenerek çözmüştür. Zaten, teknik eleman kitlesi, kendilerini, özellikle meslek ile ilgili sorunlarını çözmeye yönelik meslek örgütlerine sahiptir. Meslek Odalarının, mücadele yol ve yöntemlerinden söz etmek bu yazının konusu dışındadır. Ancak, Türkiye demokratik mücadele hayatında, Meslek Odalarının aldığı şerefli yer hiç de küçümsenemez.

Bu kısa açıklamadan sonra soruna, iki açıdan yaklaşmamız zorunlu:

1) İşçi - memur ayrımı tanımı doğrultusunda ve bu tanımın pratiği ışığında teknik elemanın işçiliği sorununa eğilmek. Başka bir deyişle, teknik elemanı, çalıştığı işyerindeki ana sendikaya katılmasını ve orada sorunlarını çözüme ulaştırma mücadelesi vermesini sağlamak;

2) Teknik elemanların işçi olma gerekliliğinin, Uluslararası sözleşmelerde de saptandığı ve çözüme ulaştırılması gerekli olan bir sorun olduğu noktasına dikkatleri çekmek. Şimdi, sözünü ettiğim bu iki soruna biraz daha ve kısaca eğilmek istiyorum:

2.1 — Teknik Personel Sorunu, uzun bir süredir aktüel bir konu olarak kamu oyunda tartışılan ve bugünkü hükümetin programında da yer alan işçi - memur ayırımı ile öngörülen çözüm yollarının kapsamı içine alınabilir. Sorunu, bu kapsam içinde ele alarak hareket edildiğinde, amaçlanan hedefe daha kısa bir sürede ve daha bir açıklıkla kavuşmak mümkün olur. Hazırlanan gerekçeye bu açıdan bakıldığında, gereken açıklığın olmadığı görülür.

Zaten işçi - memur ayırımı sorunu, uzun yıllardan beri (özellikle son yıllarda), çalışanların «memur» statüsüne terk eğilimlerinin bir sonucu olarak kendisini hissettirmiş ve bu eğilim koyulaştığı ölçüde önemi artmıştır.

Hiç unutmamak gerekir ki, işçiyi, meydana getiren kanun koyucu değildir. İşçi, yeryüzünde sanayi devrimi denilen oluşumun baş göstermesiyle birlikte doğmaya başlamıştır.

İşçinin bir toplumsal varlık olarak doğmasıyla birlikte, tek başına piyasa kurallarına terkedildiği vakit sermayenin amansız sömürüsüne uğradığı gerçeği de derhal kendisini duyurmuştur. Emeğin bir mal gibi her türlü sosyal korunmadan yoksun bırakıldığı dönemlerde ve toplumlarda, işçilerin içine düştükleri durum, kendi aarlarında birleşip dayanışarak sermayenin saldırılarına karşı koymak ve devleti kendilerini koruyucu yönde iktisadî ve sosyal hayata müdahaleye zorlanmak ihtiyacını ortaya çıkartmıştır.

Şimdi burada, acaba memurların bu tür bir örgütlenmeye ve korunmaya ihtiyaçları yok mudur sorusu akla gelmektedir. Bu sorunun cevabı, işçi - memur ayırımı sorununun çözümü bakımından anahtar teşkil eder niteliktedir. Kısaca, teknik personel sorunu, bugün yer, yer tatbik edilen işçi - memur ayırımının bir parçası olarak ele alınmalı ve sorunun çözümüne bu açıdan yaklaşılmalıdır. Aksi takdirde, geçmişte uygulanmasını gördüğümüz, bir TEKSEN türünden sendikalaşmadan öteye gidilemez.

Teknik Personel sorunu, işçi - memur ayırımı yeniden tanımlanması içinde ele alınarak sendikalaşma ve sendikal faaliyette bulunmak için yasa çıkartma yoluna gidilmelidir.

Bugün için, gerek Yüksek Hakem Kurulu, gerekse çıkartılacağı söylenen hükümet kararnamesiyle, örneğin daktilo, hademe, tesisatçı v.s. kadrolara işçidir denilmek suretiyle, bu kadroları işgal edenlere sendikalaşma hakkı verilmektedir.

Aynı şekilde, devlet kesiminin ister hizmet isterse üretim kesiminde çalışan tüm teknik personele (Mühendis, Mimar, Tekniker, Jeofizikçi v.s.) de işçidir denilmek suretiyle, konu çözüme ulaşabilir. Yoksa soruna ancak mesleki açıdan yaklaşılabilir ki, bu görevi, zaten Oda'larımız üstelenmektedir.

Aslında, işçi-memur ayırımına temel teşkil eden, fikir işçisi ve beden işçisi gibi bir ayırımın da son derece sun'i ve kavram karışıklığı yaratıcı yönleri olduğu bilinmektedir. İnsanlar tarafından yürütülen işlerin hiç biri ne yalnızca bedensel ne de yalnızca fikri emek gerektirir. Her işte ikisi de gereklidir ve ne zaman ve hangi hallerde bedensel veya fikri emeğin ne ölçüde kullanıldığını ayırdetmek mümkün değildir. İnsanda düşünce ve beden içiçe ve kaynaşmıştır. Bu unsurların vasıta oldukları iş bakımından ayrı ayrı düşünülmeleri mümkün değildir. Kaldı ki teknolojik gelişmenin bir sonucu olarak çeşitli meslekleri kazandığı nitelikler, böyle bir ayırımın sun'iliğini büsbütün ortaya çıkarmaktadır.

2.2 — Teknik Personel sorununun çözüme ulaştırılması için hazırlanması istenen iş kanunu taslağının gerekçesini tamamlayacak ikinci unsur da, uluslar arası sözleşmelerdir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Konferansı tarafından 1948'de kabul edilmiş bulunan SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜNE VE SENDİKA HAKKININ KORUNMASINA dair 87 no.lu sözleşmenin 2. Maddesi; «Çalışanlar ve işverenlerin herhangi bir ayırım yapılmaksızın ve önceden izin almaksızın diledikleri Örgütleri kurmak bu örgütlere, tüzüklerine uymak kaydıyla, üye olmak hakları vardır» hükmüne yer vermektedir. Bu madde de geçen «çalışanlar» ve «herhangi bir ayırım yapılmaksızın» gibi ifadelerin işçi - memur ayırımı sorunu bakımından taşıdığı anlam, üzerinde durulması gereksiz kılacak ölçüde açıktır.

Yine Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 1948'de kabul edilmiş, T.B.M.M.'ce onaylanarak 27.5.1949 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan İNSAN HAKLARI BİLDİRGESİ'nde sendika hakkı, herhangi bir şekilde sınırlandırılmış bir işçi grubuna değil herkese tanınmış bulunmaktadır. Söz konusu Bildirgenin 23. maddesinin 4. fıkrasında sendika hakkı bu şekilde öngörülmüştür: «Herkesin menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.»

Yine, Avrupalı Devletlerce, 4.11.1950'de Roma'da imzalanmış bulunan, bizim de taraf olduğumuz ve 19.3.1954 tarihli Resmi Gazetede ilân edilmiş bulunan İNSAN HAKLARI ve ANA HÜRRİYETLERİ KORUMAYA DAİR SÖZLEŞME'nin 11. maddesinin 1. bendinde de «Her şahıs asayişi ihlâl etmeyen toplantılara katılmak ve başkalarıyla birlikte sendika tesis etmek ve kendi menfaatlerini korumak üzere dernek kurmak hakkını haizdir.» Görüldüğü gibi, bu hükümden çıkarılacak anlam, bütün işçiler gibi, işçi-memur ayırımı gözetilmeksizin kamu kesiminde çalışan herkesin de sendika kurma hakkına sahip bulunduğudur.

Yanlış anlaşılmalar ve uygulanmalara yer vermemek ve kanunun öz anlamıyla uygulanmasını gerçekleştirebilmek için, kanunun gerekçesi büyük önem taşır. Bu yönden, söz konusu taslak gerekçesinin, yukarıda sıraladığımız iki unsuru temel alarak hazırlanmasında büyük bir yarar vardır.

Sorunlarımız, her tartışmanın açıklığa kavuşmasıyla daha bir berraklaşacaktır. Doğruları Örten perdeleri aralamak, gücümüze güç katacaktır.

Fikri KAYA

ODAMIZ DANIŞMA KURULUNUN İLK TOPLANTISI YAPILDI

Genel Sekreterin, Yönetim Kurulu içinden de seçilebilmesini öneren değişiklik üzerinde açılan tartışmada değişikliğin merkez ve şube yönetim kurullarınca desteklendiği görülmüştür. Özellikle odamızın örgütlenme biçiminin yeniden gözden geçirilmesi, tabandan oluşan bir örgütlenme tipine ulaşılması İstanbul Şube Başkanımız Ertuğrul Tığlay tarafından belirtilmiştir.

Büro Tescili yönetmeliği ise yapılan tartışmalar sonucu bir dahaki Danışma Kurulu toplantısında görüşülmek üzere ertelenmiştir. Bu konuda özellikle yeterlik belgesi ve proje hizmetlerinin sınıflandırılması konusunda yoğun tartışmalar olmuştur.

Keşif bedeli belli limitleri aşan projeleri yapan firmalara çeşitli kademelerde yeterlik belgesi verilmesi konusunda karşı görüşler oluşmuş, bu uygulamanın tekelciliğe yol açabileceği, iş dağılımı piyasasını kontrol altına almayan bir kuruluşun bu belgeleri vermesiyle, iş alma olanağı az olan büroları ortadan kaldırabileceği, tezi savunulmuştur. Özellikle yeni teşekkül eden cok ortaklı büroların yeterlik belgesi konusunda muafiyete tabi tutulmasını öneren görüşler ilgi çekmiştir.

Yönetmeliği hazırlayan komisyon, bütün bu görüşleri gözönüne alarak maddelerde gereken değişiklikleri yapmakla görevlendirilmiştir. Bu yönetmelik değişikliği önümüzdeki danışma kurulu toplantısında yeniden görüşülecektir...

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI GENEL SEKRETERLİK YÖNETMELİĞİ DEĞİŞİKLİKLERİ

Eski Hali:

Madde 2 — Genel Sekreterin Görev ve Yetkileri :

a) (XIII. Genel Kurul Değiştirisi - Şubat 1967)

Genel Sekreter; Oda muamelâtını ve Yönetim Kurulu ve İcra Komitesince alınan kararları kanunlar ve yönetmelikler hükümleri dahilinde yürütür, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi gündemlerini hazırlar, toplantılarına katılır, düşünce ve tekliflerini bildirir, oy kullanamaz. Oda Başkanı (onun bulunmadığı zaman ikinci başkanı) nın vereceği yetkiler dahilinde Odayı temsil eder. Genel Sekreter Odanın yıllık çalışma programlarını izler ve gereklerini yapar. Oda Genel Sekreteri ayrıca şubelerin çalışmalarını da izleyerek Oda çalışmalarıyla koordinasyonlarını sağlar, Genel Sekreter Odanın bağlı bulunduğu sözleşmelerin gereklerini yerine getirir. Her sözleşmenin süresinin bitiminden yeteri kadar önce o sözleşmenin yenilenmesi, bozulması veya değiştirilmesi için Yönetim Kuruluna teklifler yapar.

Madde 3 — Genel Sekreterlikle Birleşmeyen Görevler :

Genel Sekreterlikle, Danışma Kurulu, Yönetim Kurulu, Haysiyet Divanı, Murakabe Heyeti üyelikleri ile Odalar Birliği temsilcilikleri birleşemez.

g) Meslekte en az 5 yılını tamamlamış olmak. (XIX. Genel Kurul değiştirisi)

e) Emeklilik yaşını (65 yaş) geçmemiş olmak şarttır.

Değişiklik :

Madde 2 — Genel Sekreterin Görev ve yetkileri :

a) Genel Sekreter; Oda muamelâtını ve Yönetim Kurulu ve İcra Komitesince alınan kararları kanunlar ve yönetmelikler hükümleri dahilinde yürütür, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi gündemlerini hazırlar, toplantılarına katılır, düşünce ve tekliflerini bildirir, oy kullanamaz. (Yönetim Kurulu üyeliği varsa Genel Sekreter oluşu oy kullanma hakkını kaldırmaz.) Oda Başkanı (nun bulunmadığı zaman ikinci başkanı) nın vereceği yetkiler dahilinde Odayı temsil eder. Genel Sekreter Odanın yıllık çalışma programlarını izler ve gereklerini yapar. Oda Genel Sekreteri ayrıca şubelerin çalışmalarını da izleyerek Oda çalışmalarıyla koordinasyonlarını sağlar, Genel Sekreter Odanın bağlı bulunduğu sözleşmelerin gereklerini yerine getirir. Her sözleşmenin süresinin bitiminden yeteri kadar önce o sözleşmenin yenilenmesi, bozulması veya değiştirilmesi için Yönetim Kuruluna teklifler yapar.

Madde 3 — Genel Sekreterlikle Birleşmeyen Görevler :

Genel Sekreterlikle, Yönetim Kurulu Başkanlığı, Denetim Kurulu Üyeliği, Hayisyet Divanı Üyeliği, TMMOB. Oda Temsilciliği, TMMO. Birliği Yüksek Onur Kurulu Üyeliği ve TMMO. Birliği Denetleme Kurulu üyelikleri birleşemez.

g) Yönetmelikten çıkarılmıştır.

e) Yönetmelikten çıkarılmıştır.

Timuçin Tümer, Güney Özcebe, Selâhattin Karababa, Şevki Erker.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI MÜMESSİLLİK YÖNETMELİĞİ DEĞİŞİKLİĞİ

Eski Hali:

Madde 7 — Mümessiller, Oda veya Şube Yönetim Kurullarının önceden bilgisi olmadan yaptıkları yersiz iş ve işlemlerden dolayı Yönetim Kurullarınca mümessillikten uzaklaştırılabilirler ve yersiz görülen iş ve işlemlerinin durumuna göre Yönetim Kurullarınca ayrıca Haysiyet Divanına da verilebilirler.

Değişiklik:

Madde 7 — Mümessiller, Oda veya Şube Yönetim Kurullarına önceden bilgi vermeden yaptıkları iş ve işlemlerin yersiz olması ve bu yönetmeliğin 4. maddesinde belirtilen görevlerin yerine getirilmemesi halinde Yönetim Kurullarınca mümessillikten uzaklaştırılabilirler ve yersiz görülen iş ve işlemlerinin durumuna göre ayrıca Haysiyet Divanına da verilebilirler.

İlkay İzer, Enis Üser, Ertan Acaroğlu, Neşet Akmandor...

ENFLASYON VE FAŞİZM

• LE MONDE DİPLOMATİQUE, NİSAN 1974 SAYISI BAŞYAZISI.

CLAUDE JULİEN

Demokrasiler enflâsyonu kontrolde güçsüz göründüklerinde, sinsice veya açıkca, otoriter çözüm eğilimlerinin gelişmesine müsaade ederler. Tarihî olarak, kuvvetli bir enflâsyonist gidiş daima faşizmlerin en iyi müttefiki olmuştur. Enflasyonit gidiş olmaksızın ne Salazar, ne de Hitler iktidarı ele geçirebilirlerdi. Ve, enflasyonu kontrol etmeyi bir türlü başaramayan Batı, bugün kendi dayanıksızlığını ölçmektedir. Başkan Pompidou'nun ölümüyle Fransa'da meydana gelen belirsizlik ve kararsızlık, Nixon'un «cezalandırılmasını» oylamaya hazır görünen bir meclisin bulunduğu ABD dekinden ve zayıf çoğunluklara dayalı iktidarların bulunduğu değişik Avrupa ülkelerindekinden belki de daha az ağırd'•. Batının refahının temellerini sarsan enflasyon, çıkmak istedikleri düzeylere yükselemeyen kans'zlasmıs demokratik sistemleri de tehdit etmektedir.

Karar mekanizmalarından bazılarının iplerini elinde tutan en mütevazi emekçiler bugüne dek refah kırıntılarından başka birşey elde edememişlerdir. Bununla birlikte, onları, demokrasi ve yayılmanın eşanlamlı olduğuna ikna etmek için hiç bir şey ihmal edilmemiştir.

Fakat seçim âyinleri canlı bir demokrasi yaratmaya yetmemekte ve GSMH (gayri safi mülk hasıla) nın artışı herkese daha iyi bir hayat garantisi verememektedir.

Yürürlükte olan işleyiş, gelirlerin avkırılığında, Batının en büyükleri arasındaki ayrılıklarda vergi yükümlülüklerinin üleştirilmesinde ABD dekinden daha da utanç verici adaletsizliklere sebep olurken, sistemin politik ve ekonomik temellerinin inkâr edilmiş olmasına nasıl şaşmalı? Demokrasinin iyi işleyebilmesinin temeli oldukları halde sosyal amaçlar, haksız imtiyazlar veren ekonomik buyruklara kurban edilmiştir. Ve işte bu imtiyazlıların kendileri de kavgılanmaya, kuşkulanmaya başlıyorlar şimdi.

Bu durumda, yöneticiler selâmeti iki kat sertlesmede ararlar. İç plânda, gelir vergisinden kaçma olanağı bulunmayan tek mükellef olan ücretliden kolayca yeni fedakârlıklar isterler. Uluslararası planda ise, karşılıklı değişim sürelerinin yıpratması ve dış borçlarının artmasıyla zaten bunalmış olan yoksul ülkelere biraz daha baskı yapıp bir şeyler koparmaya kalkışırlar.

Bu arada, hükûmetler kendilerini birden ücretlilerin ve üçüncü dünyanın hak isteklerile karşı karşıya bulurlar: Ücretlilerin emeği ve üçüncü dünya ülkelerinin ham maddeleri, uzun süre minumum fiata sömürülmüştür. Bununla birlikte enflâsyonist gidiş kısmen de olsa ücretsizlerin gelirlerinin artmasına da bağlıdır ve bu gidiş, son ham madde fiatlarının artmasından öncedir. Söz konusu ham maddelerin çok düşük olan seviyesi, bir çeyrek asır boyunca, Batının kolayca yayılmasını sağlamıştır.

Daha sağlıklı temeller üzerinde kurulu bir refahı düsünmekten kaçınan Batı büzülüyor şimdi. ABD, üçüncü dünyanın hak isteklerine set çekmeyi tasarlamaktadır: Şili ayaklanmasının bakır ihraç eden ülkeler organizasyonunu felç edişi gibi. Bu nedenle, Kissinger, Lâtin Amerika'nın tek bir ses halinde kendini duyurma hakkını, kıtasal dayanışma adına reddetmektedir. Aynı zamanda, atlantik dayanışması adına da, Avrupanın, Washington'un katılmayacağı kararlar almasını reddetmektedir. Amacı: Moskova ile pazarlık edebilmek ve dünyanın geri kalanına kendi kanununu kabul ettirmek için çatlaksız bir blok yaratmak.

Bu baskılar karşısında, müreffeh Amerikanın (zavallı) akrabası Avrupa, izlenecek yol konusunda endişeleniyor. Fakat, bu refaha ortak olmakta hayale kapılmayan üçüncü dünya ise, kendi doğal kaynaklarının iş'etme koşu'ların tartışmak için Birieşmiş Milletlerde 9 Nisan'da açılacak ilk toplantıyı hazırlıyor. Dünya çapındaki bu büyük anlaşmazl'k Batıda ücretlilerin hak isteme dalgasıyla birleşiyor. İçerde ve dışarda. bu çift dengesizlik yeni tip bir sosyal ve uluslararası iliskilerden yana etki yapmaktadır.

KAMUOYUNU UYARMA GÖREVİMİZİ SÜRDÜRECEĞİZ

(Baştarafı 1. sayfada)

2 — 7 Mart 1954 te çıkarılan 6326 sayılı Petrol Kanunu ise *yabancı sermaye ve teknolojiyi petrol aramak üzere Türkiye'ye çekmek amacıyla hazırlandı.* Bu kanunla sağlanan birçok idarî, hukukî ve malî kolaylıklar yeterli görülmeyerek 29 Mayıs 1957 de çıkarılan 6987 sayılı Kanunla dışarıdan ithal edilecek petrollere de *sınırsız kolaylıklar* sağlandı.

3 — 1960 sonrası hızla gelişen millî uyanışları frenleyebilmek için 5 Nisan 1973 tarihinde çıkarılan 1702 sayılı Petrol Reformu Kanunu ile *yabancılara sağlanan* sınırsız sömürü olanakları kısmen sınırlandı.

Yabancı Şirketlere Sağlanan Kolaylıklar :

Tekelci sermaye sözcülerinin *az bularak arttırılmasını istedikleri*, yabancı petrol şirketlerine sağlanan bu kısıtlı (!) hakların bazıları şunlardır:

— Bir petrol hakkı sahibi Türkiye'deki çalışmaları için gerekli malzemeyi, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal etmek hakkına sahiptir.

— Petrol hakkı sahiplerine, yurt dışından getirilmiş sermaye ve diğer ekonomik değerlerin transferinde, ithal tarihinde cari kambiyo kuru üzerinden transfer hakkı tanınmıştır. Kısaca «kur garantisi» diye anılan bu hak, bir devalüasyon olsa bile, sermayeyi hızlı bir şekilde dışarıya çıkarmasına olanak vermektedir. Bu hükümler 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik hükümlerinden daha geniş bir görünüm arzetmektedir.

— Türkiye'de petrol üreten bir kuruluşa petrol ve tasfiye edilmiş petrol ürünlerini *her türlü ihraç vergi ve resimlerinden muaf olarak* ihraç hakkı da tanınmıştır.

— Türkiye'de ham petrol üreticisi, gümrük vergisi ve diğer ithalde ödenen belediye hissesi, rıhtım resmi, damga resmi gibi vergi ve resimler kadar bir koruma marjından yararlanmaktadır. Başka bir deyimle bu vergi ve resimler ödenmeden, *sanki ödenmiş gibi* ham petrol fiatına dahil edilmektedir.

— Bir petrol hakkı sahibi kendi petrol ameliyeleri için gerekli olan ve yerli kaynaklardan sağlanma olanağı bulunmayan ham petrolü piyasa fiatı üzerinden, *gümrük ve başka ithal vergi ve resimlerden muaf olarak* ithal edebilmektedir. Yani ham *petrol ithali açısından Türkiye'deki* rafineriler gümrük duvarının dışında sayılmaktadırlar.

— Şirketler, ham petrol ithalâtını afişe fiatlar üzerinden verilen avans niteliğindeki dövizlerle gerçekleştirirler. Bu afişe fiatlardan belirli indirimler yapılarak ham petrol satın alındığı için arada bir fark meydana gelmekte, bu fark döviz, *yabancı petrol şirketlerince uzun bir süre faizsiz olarak* kullanılabilmektedir. Döviz şeklindeki bu alacağın miktarı 220 milyon TL. ya ulaşmaktadır.

Tebliğlerdeki Öneriler :

Seminere sunulan tebliğler arasında bilhassa Türk Ekonomik Hukuk Araştırmaları Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Av. Dr. Ayhan Ünler ve İ.T.Ü. Maden Fakültesi Dekanı ve Petrol Kürsüsü Profesörü Prof. Dr. Ekrem Göksu'nun tebliğleri dikkat çekicidir.

Sözde ülke çıkarları gözetiliyormuş gibi bir üslûpla kaleme alınan bu tebliğlerde yabancı sermaye sömürüsünün artması yönünde şu öneriler yer almaktadır:

* *«TPAO'na tanınan öncelik, üstünlük ve istisnalar onu bürokrasi çarkına sokar. Yabancı şirketlere yeni haklar tanınırsa TPAO'nın da rekabet ruhu kamçılanır.»*

* *«Yabancı manşeli petrol ile yapılan petrol ameliyatının inkişafını sağlamak» ibaresi kanuna yeniden konmalıdır.»*

* *«Yabancı personel kullanma hakları genişletilmelidir.»*

* *«Yabancıların Türkiye'de bulduğu petrolden dünyanın diğer sahalarında bulduğu petrol kadar istifade edemiyeceğini görüp kaçmalarını önlemek için, diğer sanayi kollarına tanınan vergi iadesi, selektif yatırım kredisi gibi bazı teşvik tedbirlerinin Petrol Sanayii için de uygulanması gerekir.»*

* *«Büyük riskleri göze almayı ve büyük yatırımları gerektiren petrol arama ve üretme ameliyelerini cazip tutmak için: petrol bulan ve işletenin kazancını kısmamalı, fazla kazancını yeni arama ve işletme faaliyetlerinde kullanma tercihine iten bir vergilendirme sistemi uygulamalıdır.»*

* *«Amaç TPAO'nın büyümesi ve tekel kurması değil petrolümüzün bulunması ve sağlanmasıdır.»*

* *«Süratle bütün vatanı medenî kolaylıklardan istifade eder hale getirmek için kendi tabiî kaynaklarımız kadar yabancı kaynakları da kullanmalıyız. Yani Fuel-Oil santralları kurmalıyız.»*

* *«Yabancı şirketler, kanunun öngördüğü teknik eleman yetiştirme hususunda gerekenleri yapmışlar, pek çok Türk teknisyen ve personelin yetişip tecrübe kazanmasında yardımcı olmuşlardır.»*

* *«Yabancı şirketlerin kültürel, sosyal ve turizm alanındaki yatırımları da keza kayda değer niteliktedir.»*

* *«6326 sayılı kanunun kabul olunduğu 1954 ve bunu izleyen 5-6 yıllık devrede Türkiye içte istikrarlı bir hükümete, dışta da NATO, CENTO üyesi olarak güçlü devletlerin, bu arada A.B.D.'nin tam desteğine sahip idi. Ancak 1960 ihtilâli ve 1961 Anayasa'sının kabulü ile, ülkede açıkça faaliyet gösteren ve Batı ilişkilerimizi hedef alan aşırı sol cereyanlar güvensiz bir politik havanın yaratılmasına yol açmıştır. 1963 yılından itibaren başlayan Kıbrıs olayları nedeniyle A.B.D. ile olan ilişkilerde olumsuz gelişmeler sonucu Amerikan hayranlığı yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştır. Bu arada sol basında başlatılan pertollerin millileştirilmesi veya devletleştirilmesi istekleri seçim ve parti programlarına bile girmiştir.»*

* *«Özellikle son on yıl içinde yabancı şirketlerin ve yabancı sermayeyi teşvik edecek şekilde uygulama yapıldığı iddia olunamaz. Tersine, frenleyici kararlar alındığı bir gerçektir. Basında ve Parlamento'da yabancı şirketler aleyhinde yürütülen kampanyalardan sonra, 6326 sayılı kanunu değiştirme teşebbüsleri, vergilerin arttırılması ve nihayet son defa Reform Kanunu'nun çıkarılması, bilfiil kanunda büyük değişiklikler getirmemiş olsa bile, herhangi bir sermayenin iş görebilmesi için minimum koşul olan emniyet ve itimat havası tesis olunamamıştır. ( ) Halbuki, yabancı şirketlere kanunla tanınmış hayat hakkının sınırları kesinlikle belirlenmedikçe ve bu sınırlar garanti edilmedikçe büyük çapta yatırım beklenemez.»*

* *«Özellikle 1963'den sonra ülkemizde gittikçe hızlanarak, ancak 12 Mart 1971 müdahalesiyle birden bire susturulan ideolojik amaçlı, batıya ve sermayeye dönük her şeyin sistematik olarak kötülenmesine uzun yıllar boyunca göz yumulması, petrol aramalarında yabancı şirketleri hesap dışı bırakma anlamı taşımıştır. ( ) Bu nedenle de güdülen renksiz ve korkak politika hatalıdır.*

Kökü Dışarda Olan Tekelci Sermaye Suçüstü Yakalanmıştır :

Uluslararası tekelci sermayenin ülkemizdeki borazanı durumunda olan ve isimlerinin başında uzun uzun bilimsel sıfatlar taşıyan işbirlikçi kişiler kapalı kapılar ardında düzenlenen seminerde yurtseverlere dil uzatma cüretini göstermekle *kökü dışarda emperyalizmin ajanları olduklarını beglelemişler* ve suçüstü yakalamışlardır.

Tekelci sermayenin yerli temsilcileri, yabancı sömürüsünü meşru gösterip, ülke ve kamu çıkarlarını savunanları *karalama politikalarının* artık geçerli olmadığını öğrenmelidirler.

Yurtsever gençler yetişmeye başlayınca dün İ.T.Ü. petrol bölümünü kapatanlar bugün bilimsel sıfatlarının arkasına gizlenerek doğal kaynaklarımızı yabancı sermayeye peşkeş *çektiremiyeceklerdir.*

«Hükümetler, ancak kendi paralellerinde düşünen üniversite hocalarından istedikleri *fetvayı* alabilmek için üniversiteye başvurmuştur,» diyerek değerli bilim adamlarını töhmet altında tutmaya çalışan sözde profesörler, esas kendilerinin *kökü dışarıda emperyalizmin fetvacısı olduğunu gözlerden gizleyemediklerini bilmelidirler.*

Ülke sorunlarını yakında izleyenlerin çok iyi bildiği gibi; yabancı petrol şirketleri tarafından 1955 - 73 yılları arasında toplam olarak ülkemize 2.296.216.700,10 TL lık sermaye ithal edilmiş, karşılığında 1.390.204.801,54 TL. kâr olarak geri götürülmüştür. Tekelci sermayenin sermayenin içindeki suç ortakları bu sömürüyü az bulmakta «Solcular Amerika'yı ve diğer emperyalist ülkeleri ürkütmeseydi ne güzel olacaktı» diye hayıflanmaktadırlar.

Yurt kalkınmasında *kapitalist modelli sanayileşme tercihine yönelen ekonomik - politik güçler,* uluslararası tröstlere bağımlı petrol politikası ile ülkemizde tüketilen petrolün % 66 sını ithal etmemize sebep olmuşlardır. Elektrik enerjisi üretimi de aynı güçlerce petrol ürünlerine dayandırılmak istenmiş ve ilerici güçlerin bütün ikazlarına rağmen petrol ürünlerinin elektrik enerjisi üretimindeki payı 1962'de % 7,6 iken 1972 de % 39,8 e çıkarılmıştır. Petrol bunalımı ile birlikte meydana gelen elektrik enerjisi bunalımının temelinde yatan gerçeklerden biri de budur.

Petrol sorunu, enerji sorunu ve benzeri *bütün bozuklukların halen geçerli olan üretim ilişkilerinden kaynaklandığını,* ülke ve kamu yararına bir politikanın ancak mevcut üretim ilişkilerinin değiştirilmesiyle sağlanabileceğini biliyoruz. Ve böyle bir politika uygulanıncaya kadar kamu oyunu uyarma görevimizi sürdürmeye, işbirlikçilerin oyunlarını açığa çıkarmaqa devam edeceğimizi ilân ediyoruz.

Uzman Transferlerinin Anlamı

Hasan ÇAKIR

Söylendiği gibi, Türkiye'de «yetişkin insan kıtlığı» veya «vasıflı işgücü yetersizliği» olduğundan mı Avrupadan, Amerika'dan uzman «TRANSFER» ediliyor? Önce yetişkin insanlarımızın durumunu gözönüne getirelim. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın ikrarlarından okuyabiliriz.

1 — «Yüksek nitelikli insangücünde plânlı dönemde sağlanan sayısal artışlarla 1972'de» çeşitli meslek dallarında «ekonominin insangücü ihtiyaçları aşılmış.» Resmî veriler şöyle tablolaşıyor:

Meslekler	Sayı	İşsiz sayısı
1. Mühendisler	38.050	7.930
2. Teknisyenler	65.040	16.640

Plân verilerince böyle. «Vasıfsız» olarak (Amerika'dan Avustralya'ya kadar) «göçe» en yetişkin insanlarımız olduğu düşünülürse hangi durumlara düşüldüğü daha iyi anlaşılabilir. Demek «yetişkin insan kıtlığı» yok. İşsizliği var. Hatta plâna göre: «Ekonominin insangücü ihtiyaçları aşılmış.»

2 — Gene plân verilerine göre «ekonominin insangücü ihtiyaçları» şu üretim alanlarında yoğunlaşmaktadır:

Meslek dalları	Hizmetler
1. Mühendisler	% 45,9
2. Tarımla ilgili elemanlar	67,0
3. Kimya ve fizik ile ilgili meslekler	74,1
4. Teknisyenler	45,5

Tablodan görüleceği gibi yetişkin insanlarımızın (mühendislerin %45,9'u, tarımla ilgili elemanların %67'si, kimya ve fizik ile ilgili elemanların %74,1'i, teknisyenlerin %45,5'i) ortalama 5'te 3'ü tarım, sanayi, inşaat üretken alanların dışında üretken olmayan hizmetler sektöründe gizli işsiz durumundadır.

Öyle ise uzman «TRANSFER»'nin anlamı nedir? Bu sorunun karşılığını Resmî Gazetede çıkmış bir ikraz anlaşmasından okuyabiliriz.

Uluslararası Kalkınma Birliği, İstanbul Şehirsel Gelişme Projesi, Kredi Anlaşması, 30 Haziran 1972: Borç alana yardımcı olmak üzere birliği tahmin edecek esaslar ve şartlar içinde birliğin kabul edebileceği müşavirleri istihdam edecektir.

Bu havadise göre, Uluslararası Kalkınma Birliği, İstanbul Şehirsel Gelişme Projesini yürütmekte Türkiye'ye «yardımcı olmak» istiyor. Ne yönde? Kendisini «TATMİN edecek esaslar ve şartlar içinde», KABUL EDEBİLECEĞİ müşavirler'in istihdam edilmesi uğrunda. Hikâye bundan ibarettir. Geriye kalan o «KABUL» ve «TATMİN»leri «yardım», «yetişkin insan kıtlığı», «vasıflı işgücü yetersizliği» gibi demagojilerle sağlama bağlamaktır.

odalardan

Temsilciler Toplantısı yapıldı

11 nisan 1974 günü Oda Merkezinde temsilcilerle bir toplantı yapılmıştır. Yirmiiki ildeki temsilcinin katıldığı toplantıda «Ortak Belge Uygulaması» tartışmaların ana unsurunu oluşturmuş ve uygulamanın ülke çapında yaygınlık kazanacak niteliğe ulaştığı görülmüştür.

TOPLANTIYA KATILAN TEMSİLCİLİKLER

Temsilciler toplantısına Ordu (**Yılmaz Yücel**), Eskişehir (**Ruhi Aydın**), Mersin (**Şahabettin Pürentepe**), Bursa (**Recep Mercan**), Giresun (**Şenel Sarı**), Afyon (**Cengiz Kayahan**), Konya (**M. Emin Baydur**), Erzurum (**Ahmet Kaya**), Adıyaman (**Ali Büyükşahin**), Kahramanmaraş (**Ata Kayışoğlu**), Kırklareli (**Ergin Başar**), Malatya (**Erol Gökhan**), Aksaray (**Hüzeyte Öztürk**), Çorum (**Mehmet Bayrak**), Trabzon (**İskender Önal**), Çankırı (**Mehmet Ali Bilgin**), Samsun (**Tamer Timurçi**), Diyarbakır (**Mehmet Palaoğlu**), Gaziantep (**Mehmet Dağlı**), Aydın (**Erdal Uçar**), Sivas (**Sabri Öztemel**) illeri katılmıştır.

GÜNDEM :

Toplantıya Oda Merkezindeki çalışmalardan bilgi verilerek başlanmış ve daha sonra temsilciliklerin sorunları tartışılmıştır. Tartışmaların ortak noktasının Ortak Belge Uygulaması oluşturmuştur. Yapılan açıklamalardan adı geçen kentlerde belge uygulanmasının ya başladığı ya da başlamak için gerekli hazırlıkların sürdürüldüğü anlaşılmıştır. Temsilcilerimiz uygulamanın daha etkin bir şekilde yürütülmesinin sağlanması bakımından örgüt disiplini, belediyelerin anlayışının dışında hukukî mevzuatta da gerekli değişikliklerin yapılmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir.

BASIN BÜLTENİ

odalardan

Aralarında İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubemizin de bulunduğu on kuruluş, son zamanlarda sürekli tartışma konusu olan «Ön Lisans Okulları» üzerine görüşlerini açıklayan bir basın bülteni verdiler.

Gazetelerde de yayınlanan bu bültenin tam metnini veriyoruz:

Üniversite ve Yüksek Okullara giremiyen 60.000'in üzerinde lise ve dengi okulları mezununun ortaya çıkardığı soruna bir çözüm olarak getirilmek istenen «Ön Lisans Okulları» konusundaki görüşlerimizi ilgililere ve kamuoyuna duyurmayı ivedi bir görev biliyoruz.

«Temelden bozuk ve ülke gerçeklerine aykırı olan eğitim sistemimiz bütünüyle ve alt yapı verilerine uygun bir şekilde ele alınmadan, üst düzeyde uygulanmaya konmak istenen bu tür çözümler, hiçbir sorunu çözümlemeyeceği gibi çözümlenmesi çok daha güç ve karmaşık birtakım yeni sorunların nedeni olacaktır.

Bugün, üniversite kapılarını zorlayan gençlerin, siyasal vaatlerin kaçınılmaz bir sonucu olarak, ÖN LİSANS SINIFLARINA DOLDURULUP GEREKLİ BİLGİ VE BECERİ İLE DONATILMADAN, BİRER DİPLOMA İLE TOPLUMA BIRAKILMALARINDAN KUŞKU DUYUYORUZ. Gerçekten, bugünkü görünümü ile Ön Lisans Okulları, çalışmak veya öğrenime devam etmek olanağını haklı olarak isteyen ve siyasal iktidarların karşısında bir baskı unsuru olarak bulunan genç kitledeki gerilimi düşürmek ve sorunu ertelemekten öte bir sonuç vermeyecektir.

Önerilen ve hemen uygulanmasına geçtiğiniz Ön Lisans Okullarına hangi maddi olanakları ve öğretim kadrosunu vereceksiniz? Önerinin bayraktarlığını yapan Ege Üniversitesi yetkililerinin açık beyanlarına göre yeni kaynaklara ihtiyaç yoktur. Millî Eğitim Bakanlığı'nın okullarını kullanacaklar ve asıl görevi bilimsel araştırma yapmak olan ve kendini yetiştirme durumunda bulunan asistanlara ders verdirecekler. Böylece, hem orta öğrenim hem de yüksek öğrenim kuruluşları amaçlarından saptırılarak yozlaştırılmış olacaktır.

HALKTAN YANA KÖKLÜ YAPISAL DEĞİŞİKLİKLER VAADİNDE BULUNAN BİR İKTİDARIN, YÜZEYSEL UYGULAMALARA YÖNELMESİ İÇTEN DİLEĞİMİZDİR. Konuyu geliş çizgileri belli üniversite öğretim görevlilerinden oluşan dar bir çevre içinde ala almak kamuoyunun bu iktidardan beklemediği bir davranıştır. Yapılacak iş, ilkokulu dahi gidemiyen 2,5 milyonu aşkın çocuktan başlayıp, elinde üniversite diplomasıyle işsiz dolaşanların sorununu tümüyle ele alarak köklü, gerçekçi, çağdaş ve halktan yana çözümler getirecek bir «EĞİTİM KURULTAYI»nın biçimsel kısıtlamaların dışında, tüm eğitim ve meslekî kamu kuruluşlarının katılmasıyla en kısa zamanda toplanmasını sağlamaktır.»

Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
İzmir Barosu
İzmir Yüksek Öğrenim Kültür Derneği
Kimya Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
Mimarlar Odası İzmir Şubesi
Orman Mühendisleri Odası İzmir Temsilciliği
Töb-Der İzmir Şubesi
Tüted İzmir Şubesi

İNŞ. YÜK. MÜH. Azimet Köylüoğlu YSE Genel Müdürlüğüne Atandı

10.10.1940 yılında Sivas - Hafik Kazâsı Demirci köyünde doğdu. Orta tahsilini Sivas'ta tamamladıktan sonra 1964 yılında İstanbul Devlet Mühendis ve Mimarlık Akademisinden İnşaat Mühendisi olarak ve 1969 yılında da İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesinden İnşaat Yüksek Mühendisi olarak mezun olmuştur.

Elâzığ İl Bayındırlık Müdürü ve Mühendislik Akademisi Öğretim Üyesi olarak 2 yıl çalışmıştır. Bayındırlık Bakanlığı ve Devlet Su İşlerinin çeşitli kademelerinde görev almış, İnşaat Mühendisleri Odası ve Türk Mühendisleri Birliği Yönetim Kurulunda, Elâzığ Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde, Öğretim Üyesi ve UNESCO Millî Komisyonunda T.M.B. Temsilcisi olarak görev almıştır.

1971 yılında YSE Genel Müdürlüğüne intisap etmiş, Köy Yolları Dairesi Başkanlığı emrinde sırası ile Yol Bakım Fen Heyeti Müdürü Muavini ve Yol Yapım Fen Heyeti Müdürü, son olarak da Yol Dairesi Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Halen Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde Öğretim Üyesi olan Azimet Köylüoğlu evli, iki çocuk babasıdır.

Fransız Seçimlerinden Alınması Gereken Dersler . . .

HÜSEYİN BAŞ

Fransa'da ilk turu 5 Mayıs'ta yapılacak Başkanlık seçimleri (1) General De Gaulle'ün görkemli büyüklük politikasının ipliğini pazara çıkarmış görünüyor. Tekelci büyük sermaye iktidarı De Gaulle'ün şekilci anti - amerikan politikasını örtülü bir biçimde sürdüren lideri Pompidou'nun beklenmeyen ölümünden sonra misli görülmemiş bir arsızlık içinde bulantı veren bir miras kavgası sürdürüyor. Pompidou'nun son nefesini verdiği anda başlayan yarış, koşuya katılan kroscuların sayısı bakımından tek kelimeyle ürkünç. İktidara giden kulvarda nüfus yoğunluğu dehşet verici düzeylerde. Rekabet kıyasıya. Dirsek atma, çelme takma, türlü desise, tezgâh ve hile bu başdöndürücü yarışın adeta tek kuralı. De Gaulle düşmanları şimdi General'in en yakını olmanın övgüsünde diş dişe dövüşüyor. Büyük sermaye hizmetlileri Fransa'nın başına üşüşmüş, tatlı kârların gitmemesi için muhteşem bir kördövüşü, misli görülmemiş derecede vahşi bir miras kavgası sergiliyor tüm evrene... Bu aynı zamanda çıkar için birbirini yiyen büyük sermaye iktidarının da fiyaskosu, iflâsıdır. Fransa'da Başkanlık seçimlerinden alınacak en büyük ve ibret verici ders budur.

Piste ilk fırlayan vergi kaçırmaktan şaibeli Jacques Chaban-Delmas. Bordeaux Belediye Başkanı, Ulusal Direnç Kahramanı, Ulusal Meclis Başkanı, Başbakan. Sportif. Büyük sermaye ile içli-dışlı ilişkileri mevcut. De Gaulle'cü. Gaulle'ist partinin desteğini kazanmış durumda. Bir bakıma hâkim çevreler adayları arasında en şanslı olanı. Kendisini kulvara atıp, kısa sürede diskalifiye olarak yarışı terkedenler arasında ise şimdiki Meclis Başkanı Edgar Faure var. Bu arada yarışa fiyakayla girip, yıldırım hızıyla terkeden talihsiz Messmer'i unutmamak gerek. Messmer, De Gaulle'ün baronlarından. Ama bizzat kendi partisi içinde de pek ciddiye alınmadığını görmesi için, yazık ki, böylesine müthiş bir biçimde istiskal edilmesi gerekecekti. Tutunamadı. Yarışı bırakmak zorunda kaldı. Entellektüel ağırlığının, sağlıklı kuramlara bağlı olmadığı için, beş para etmediğini gören ve şimdi kendisini umutsuzluğun ve küskünlüğün karanlığına atan Edgar Faure da uzun süre dayanamadı yarışa. Birdenbire pistin dışında yarıştığını anladı feci bir biçimde. Küstü.

De Gaulle'cü partinin adayı olarak beliren Chaban-Delmas'la birlikte başkanlık yarışında ciddî şansı bulunan Valery Giscard D'Estaing ise Gaulle'ist parti UDR'in iktidar kanadını teşkil eden Bağımsız Cumhuriyetçilerin adayı. General De Gaulle döneminde olduğu gibi onu izleyen Pompidou döneminde de Maliye Bakanlığı görevini sürdüren D'Estaing şu anda Amerikancı Merkezcilerin de desteğini kazanmış durumda. Genç —1926 doğumlu— soygu bir aileden gelme. Finans kapitalin dev ailelerinden ünlü Schneider grubunun, evlenme yoluyla mensubu. Babası ise aynı derecede ünlü Banque D'İndochine'e bağlı bir dizi büyük maden şirketinin baş yöneticisi. İktidar koalisyonu kanatlarından Bağımsız Cumhuriyetçilerin lideri olan D.Estaing bugün finans-kapitalin Amerika'ya bağlı kesiminin adayı olarak görünüyor. Son kamu oyu yoklamalarının bazı ilerlemeler kaydetmesine D'Estaing'in yarışı alacağı şüpheli. Zira Gaulle'ist'ler Maliye Bakanına asla güvenmiyorlar. Onu De Gaulle'cü olmadığı halde, oy avcılığı için, Gaulle'ist geçinmekle suçluyorlar.

İktidar kanadında gücü hiç de yabana atılmaması gereken adaylardan, daha doğrusu sürpriz adaylardan biri de, Tours kenti Belediye Başkanı ve Pompidolist yönetimin eski Bakanlarından Jean Royer. Altı milyon küçük esnafı ilgilendiren ve onlara bazı avantajlar sağlayan bir yasaya adını vermiş Royer. Bir bakıma yeni bir Poujade (2). Pompidou döneminde kabul edilen Royer yasasının küçük ve orta halli esnafa sağladığı bazı kazançların —gerçi şimdi gemi azıya almış bir enflasyon nedeniyle yerinde yeller esmektedir— etkileri ne de olda sürmekte, dolayısıyla da Tours Belediye Başkanına bu kesimde özel bir prestij sağlamaktadır. Royer'in adaylığı, Başkanlık yarışında iddialı olmasa da, iktidar yarışındaki öbür burjuva adaylarını ciddî bir biçimde ürkütmektedir. Jean Royer biraz da bu yüzden, kimi iktidar çevrelerinde Sol Cephe'nin ekmeğine yağ sürmekle, giderek ihanetle suçlanmaktadır.

Burjuva kesimindeki bu ibret verici miras kavgasına karşılık Komünistler, Sosyalistler ve Sol Radikallerden oluşan «Sol Birlik»te ağırbaşlı olduğu kadar dinamik ve kararlı bir hareket bütünlüğü göze çarpıyor. Sosyalist Parti lideri François MİTTERRAND bir ortak hükûmet etme programıyla, Fransız tarihinde belki de ilk kez halkın önüne son derece ciddî şansı olan bir alternatif olarak çıkıyor. Fransa'da yaşamın her kesiminde, hiç bir soruna çözüm getirmeyen, salt cebini doldurmaktan öte endişesi bulunmayan Tekelci Büyük Sermaye iktidarının iflâsının elle tutulur hale gelmesi Sol Birliğin başarı şansını ayrıca artırmaktadır.

Fransa'da sol iktidar kapıdadır.

(1) İlk turda Başkan seçilmek için oyların %50'sinden fazlasını elde etmek gerekmektedir. Aksi durumda birinci turda en çok oyu alan iki aday 19 Mayıs'ta ikinci tur seçimlerine katılacak ve bu turda en çok oyu alan aday Başkan seçilecektir.

(2) Poujade, De Gaulle döneminde bir ara küçük esnafın koruyucusu olarak başarı sağlayan bir demagogtur. Örneği başka ülkelerde de görülen, temel düşüncelerden çok spekülatif lâfazanlıklara dayanan Poujadizmin politik özelliği, saman alevi gibi birdenbire parlayıp, aynı hızla sönmesidir.

KURULTAYIN YANKILARI

KEMAL SÜLKER
(DİSK Genel Sekreteri)

İşçilik Rağbet Görüyor

Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışanların «işçi» olması için açılan mücadele verimli şekilde gelişti. PTT'de çalışanların «işçi»liğinin saptanması önemli gelişmeler gösterdi. 13 - 14 nisan 1974 günleri toplanan Teknik Eleman Kurultayı'nın ele aldığı konuların en önemlisi de «Teknik elemanların Devlet Personel Kanunu kapsamından çıkarılarak, işçi statüsüne bağlanmaları konusu» oldu.

150.000'i aşkın teknik eleman kitlesini temsil eden 29 teknik meslek kuruluşu'nun katıldığı Kurultay, Türkiye'nin geleceğine de ışık tutan görüşlerin dile getirildiği, ilerici teknik elemanların kendi haklarına sahip çıkmadaki bilinç düzeylerinin yüksekliğini belli ettiği bir form niteliği taşımıştır.

Türk Teknik Elemanlar Derneği, kendilerine üye olanların durumunu (niteliğini) şöyle değerlendiriyor:

«Tekn,isyenler, üretim araçlarına sahip değillerdir, artı-değer yaratabilirler, ücretlidirler. Bu onları işçi sınıfına yaklaştıran özelliklerdir. Öte yandan ücretlerindeki farklılığın, kökenlerinin bir sonucu olarak, psikolojileri, özlemleri bakımından burjuva küçük - burjuva çevrelere yakındırlar. Teknik elemanların bu çelişik pozisyonu onları hangi temel sınıfa yaklaştırır?

Bu hemen cevap verilecek bir soru değildir. Sorunu statik olarak düşünmezsek, değişen eğilimlerden söz edebiliriz.»

Tüm Teknik Elemanlar Derneği bu görüşleri belirttikten sonra şu sonuca varıyor:

Dünyada ve Türkiye'de teknik elemanlar işçi sınıfı ile birlikte aynı demokratik amaçların izindedir. Teknik elemanların çıkarları işçi sınıfı ile aynı yöndedir. Teknik elemanlar çıkarları işçi sınıfı çıkarlarından farksız olduğunu, yaratıcılıklarının güvencesini, işçi sınıfının geleceğinde olduğunu görmektedirler.

Bu yorumdan da anlaşılıyor ki teknik elemanlar birer «kapıkulu» sanılmalarını doğrulamıyorlar. Nasıl ki işçilerimiz 1923'te artık kendilerine «Amele» denmesinden yakınmışlar ve İzmir İktisat Kongresinde bunu istekleri içinde tutanaklara geçirmişlerse, bugün teknik elemanlar aynı durumda. «Biz kapıkulu olarak çalışmak istemiyoruz, biz tüm ücretliler gibi, ücretlerinin tekelci sermaye tarafından tayin edilmesini değil, sendikal hakları tanınan ve toplu pazarlıkla ücretleri saptanan onurlu insanlar olarak çalışmak istiyoruz» diyorlar.

Teknik elemanlar, yeniden sendika kurma haklarının tanınması için çaba harcıyorlar. Sendikaları varken bu haktan yoksun kalmalarına yol açan dönemi değerlendirmeleri şöyle oluyor:

«Geçmiş dönemler, bütün kesimlerde olduğu gibi teknik elemanlar üstünde de antidemokratik ve ekonomik baskıların yoğunlaştığı, kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının ellerinden alındığı, demokratik örgütlerin kapatılmak istendiği, beyin göçünün hızlandığı buna karşılık yabancı teknik hizmet ithalinin teşvik edildiği dönemler olmuştur. Bu dönemde hâkim çevrelerin kendi çıkarları yönünde teknik elemanları bölme çabaları da teknik eleman örgütlerinin bilinçli çalışmaları sonucu belgelenmiştir.»

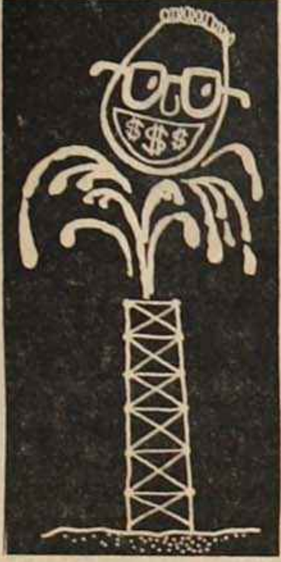
Onun için de teknik elemanlar eski haklarına sahip çıkmak için yasal örgütlenme olanaklarını kullanmaktadırlar. Toplusözleşme, grev haklarına kavuşmak istemektedirler.

Teknik elemanlar Personel Kanunu kapsamı dışına çıkarılmalıdır. Böylece onların yurt dışına çıkmalarına yol açan ücret statüleri yerine pazarlık unsurunun yer aldığı bir düzen oluşturulmalıdır. Teknik elemanların yasal bir statüye «işçi» nitelikleri gözetilerek, bağlanmaları, önemli bir sorunun emekten yana bir çözümünü getirecektir.

(27 Nisan tarihli Yeniortam'dan)

MİZAH

Ünlü Petrol Uzmanı MR. SKY-WATER NELER DEDİ

YURDUMUZU ziyaret-ül ticaret eyleyen dünyaca ünlü petrol uzmanlarından Prof. Achrem SKY-WATER ülkemiz halkını uyutamamışsa da (köprü altından çok sular aktı), WXYZTON Oteli'nde düzenlenen «Petrolus Petrolinipus. Sus! Sus! Sus!» Seminerinde epeyce parlak diskurlar çekerek işbu lâfları ezcümle derceylemiştir:

«Süratle bütün vatanı medenî kolaylıklardan istifade eder hale getirmek için kendi tabiî kaynaklarımız kadar yabancı kaynakları da kullanmalıyız. Yani Fuel-Oil santralları kurmalıyız.»

«Yabancı şirketler, kanunun öngördüğü teknik eleman yetiştirme hususunda gerekenleri yapmışlar, pek çok Türk teknisyen ve personelin yetişip tecrübe kazanmasında yardımcı olmuşlardır.»

«Yabancı şirketlerin kültürel, sosyal ve turizm alanındaki yatırımları da keza kayda değer niteliktedir.»

«1963 yılından itibaren başlayan Kıbrıs olayları nedeniyle A.B.D. ile olan ilişkilerde olumsuz gelişmeler sonucu *Amerikan hayranlığı* yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştır. Bu arada sol basında başlatılan petrollerin millileştirilmesi veya devletleştirilmesi istekleri seçim ve parti programlarına bile girmiştir.»

«(...) Halbuki, yabancı şirketlere kanunla tanınmış hayat hakkının sınırları kesinlikle belirlenmedikçe ve bu sınırlar garanti edilmedikçe büyük çapta yatırım beklenemez.»

Seminerden sonra verilen kokteylde kafayı bulan Prof. SKY-WATER, Türkçe meyhane havaları tegannî eylemeye başlamış; o sırada yanına sokularak:

— «Sizde biraz Türkiyelilik var mı?» diyen muhabirimize cevaben: — «Aman çaktırmayın, ailevî durumlarımızı açık etmek istemem. Siz Türkçe konuşmama bakmayın, özbeöz U.S.A. malıyım,» diyerek Türk - Amerikan dostluğunu pekiştiren bir marşa başlamıştır:

Ameeeerikaa, Ameeeerikaa
Yaşa dünya durdukçaaaaa
Beraberiz seninileeeee
Hürriyet savaşındaaaaa

Not: Sonunda biz bu ünlü profesörün gerçek kimliğini öğrendik. Ama hadi açıklamayalım, ferasetinize terkeyleyelim

ŞADİ DİNÇÇAĞA AÇIK ÇAĞRI

12 yıl önce yayınlanan haftalık bir mizah gazetesi vardı: ZÜBÜK. 49 sayı çıkma gücünü gösterdikten sonra ne yazık ki kapanan bu nefis mizah gazetesinin koleksiyonunu karıştırırken, bir fıkra çarptı gözümüze. Ilgiyle okuduk ve hemen yürüttük. Işte:

EMANET

Çok sevdiği bir arkadaşı Şadi Dinççağ'ı birlikte gezmeğe çağırıyordu. Dinççağ:

— Çok işim var! dedi.

Başka birgün evine çağırdı. Dinççağ:

— O kadar meşgulüm ki, dedi.

Bir pazar evine çağıran arkadaşına:

— Pazarları da çalışıyorum... dedi.

Arkadaşı, bir gece beraber olmalarını rica etti. Dinççağ:

— Sabaha yetiştirilecek işim var! dedi.

Bu, aylarca böyle sürdü. Iki candan arkadaş bir türlü başbaşa kalıp doyasıya konuşamıyorlardı.

Şadi Dinççağ, yine bir gün arkadaşının çağrısını, «Çalışacağım, işim var!» diye reddedince arkadaşı;

— Yahu, neoluyorsun, dedi, Atatürk bu memleketi yalnız sana emanet etmedi ya...

Vallahi Şadi Dinççağ Ağabeyimize şimdi aynı şeyleri biz de söyleyeceğiz. Son sergisi dolayısıyla gazetelere verdiği demeçte bile: «Yalnız Akbaba ve TEKNIK-GÜÇ'te çiziyorum» deyip te sonracığımıza uzun bir zamandan beri bizi ihmal etmesine bayağı gücendik. Sözlü söz almalar para etmiyor. Belki bu çağrıyı okur da yoğun çalışmalardan sonra bize de vakit ayırır. Son sergisindeki nefis çizgilerini size de tattırır. EMANETIN BIRAZI DA BIZIM!! BEKLIYORUZ ŞADİ AĞABEY...

YESUN ONİ DEDESİ!..

Ankara'da Teknik Eleman Kurultayı devam ederken 14 Nisan günü yüksek tirajlı bir gazetenin ilk sayfasında çooook önemli bir haber çıktı. Aynı gün çıkan diğer gazeteler ilk sayfalarında Kurultay'dan söz ederlerken, bu gazetemiz Ankara baskısının altıncı sayfasında tek sütun üzerinden birkaç satırla söz ediyor, İstanbul baskısında ise bu haberciği bile çok görüp kaldırıyordu. Teknik Eleman Kurultayı sırasında da ilgi gören ve yankı uyandıran birinci sayfa haberi üzerine, biz de bir ilân verelim dedik

Bursa Cezae mahkûm ayakla

DEDE İLE TORUN BİZE ÇALIŞIYOR

Moltke: «İstanbul için önce para bulmak lâzım...»

Harvard Üniversitesi Şehircilik Dekanı, İstanbul Plân Bürosu Başdanışmanı oldu

ZERRİN ALNAR

İSTANBUL'A GELEN YABANCI UZMANLAR

- 1935'de Uluslararası bir İstikâmet Plân Yarışması yapılmış bu projeyi Fransız mimarlar Lambert ve Agache kazanmıştır.
- 1936'da İstanbul bölgesinin mevzi plânları için Sir Prost gelmiştir.
- 1937-38 yılları arasında Birinci Dünya Savaşı arasında İstanbul Teknik Üniversitesi ve Güzel Sanatlar Akademisinde Profesörlük yapan Dr. Wagner İstanbul Belediyesine uzmanlık da yapmıştır.
- 1958-60 arasında İstanbul Belediyesi için uzman olarak gelen Piccinato 1966-69 yılları arasında da Nazım Plân Bürosu Danışmanlığına getirilmiştir.

1835 - 1939 yılları arasında Türk ordusunu modernleştirmek için İstanbul'a gelen General Helmuth Von Moltke'nin torunlarından Profesör Wilhelm Von Moltke, İstanbul'un sorunlarına çare bulmak üzere Nazım Plân Bürosu Başdanışmanlığına getirilmiştir. Amerika'da Harvard Üniversitesi Şehircilik Kürsüsü Dekanı olan Von Moltke İstanbul'da iki yıl kalacaktır.

Dünya Bankası İstanbul için vereceği kredilerle yapılacak yatırımların Türk ve yabancı
Devamı Sa. 11, Sü. 9. da

DEDESİ NE YAPMIŞTI?

Alman Mareşalı Helmuth Von Moltke, Danimarka ve Prusya ordusunda hizmet gördükten sonra 1835'de 35 yaşında iken Türkiye'ye askeri danışman olarak geldi. 1839'a kadar kaldığı Türkiye'de Harbiye'de öğretmenlik de yaptı. 24 haziran 1839 da Nizip savaşında Osmanlı Başkumandanı Hafız Mehmet Paşa'ya müşavirlik yaptı. Moltke ülkesine döndükten sonra Friedrich Wilhelm'in zamanında Genelkurmay Başkanlığına atandı. 1864'de Danimarka, 1866 ve 1870'de de Avusturya ile Fransa ordularına karşı savaşarak 1871'de feldmareşalliğe yükseldi. Von Moltke'nin Türkiye ile ilgili eserleri şunlardır: 1835 - 39 arasında Türkiye'deki durum ve olaylar üzerine mektuplar, Rumeli'de 1828 - 29 Türk - Rus savaşı askerlik üzerine eserler.

HAYIRSEVER ve TÜRKİYEPERVER YABANCI TORUNLARA alenî ve ilânen DUYURU

Biz Türk Teknik Elemanları olarak ülkemizin sorunlarını çözemiyeceğimizi maalesef ve maateessüf idrak eylemiş bulunuyoruz.

Bu yüzden ve de fazla gecikmeden teknik dertlerimizin çözümü için, dedeleri (CHURCHILL, EISENHOOVER, NIXON, SIR LAWRANCE, KRUPP, COMMER v.b. gibi...) daha önce bize çalışmış olan değerli yabancı torunların çağrılmasını uygun bulduk.

Her yabancı torun için yaklaşık olarak 60 yerli teknik eleman sepetlenecek ve onların ortalama ücret toplamı olan 100.000 TL. civarında aylık ücret bize yardıma gelecek bu Türkiyeperver, fedakâr yabancı uzmanlara ödenecektir. (Şimdilik bu kadar m'aalesef!)

Ayrıca, yurdumuzda büyük karşılama törenleri düzenlenecek ve mehter takımımız iki ileri bir geri yürürken, Karadeniz ekibimiz de torunlara «YESUN ONİ NENESİ» oyun havasını sunacaklardır.

HADİ BEKLETME ARTIK.
GEL VE BİZİ KURTAR EY TORUN!

İLANDIR!

BARAJ YAPTIRILACAK

Baraj krallarının da dirayet ve direktifleriyle Senato'dan Af Kanunu geçmesin diye baraj yaptırılacaktır.

Bilcümle parlamenterin hâzır ve nâzır bulunması MENFAATİMİZ icabıdır.

...ONLAR...

TAŞLAMA :

KRALIN KÖPEĞİNİN TASMASINA YAZILMIŞTIR

Oturduğumuz yer Kew,
Kralın köpeğiyim.
Söyler misiniz bana,
Sizin sahibiniz kim?

Alexander POPE

Fırtınadan Sonra

KÜLTÜR VE SANAT'TA 15 GÜN

ALTAN YALÇIN

1886 - 1901 yılları Emperyalist A.B.D. nin çocukluk yıllarıdır. Bir zamanlar A. Lincoln'ün, «dünyanın en son ve en güzel umudu» olarak nitelendirdiği A.B.D. adı geçen yıllarda sosyal ve ekonomik alanlardaki hızlı değişim sonucu buluğ çağına gelmiş, çağdaş emperyalizm, bütün insanlıkdışı yöntemlerinin kaynağını bu emperyalist çocukta bulmuştur.

1873 mali krizi önceleri Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da kendini göstermeye başlamış, 1893 te A.B.D.'nin bütün sosyal yapısını sarsan ve bu yapının gerek nitel gerekse nicel bakımdan değişmesini gerektiren zorunlu bir patlama halini almıştır. Büyük çoğunluğunu İngiltere, İrlanda, İskandinavya ve Almanya'dan gelen göçmenlerin teşkil ettiği çiftçiler ya da eski Amerikalılar gelişen uluslararası rekabet karşısında tutunamayarak silinmiş, eski çiftlik sahipleri proleterleşmeye başlamış, emekçi kitlelerinde gitgide artan huzursuzluk bütün A.B.D. yi sarmaya başlamıştı.

Eskiden eski Amerikalılar tarafından karşılanan emek ihtiyacı bu «Küçük dev adam» a yetmez olmuş İtalya, Polonya, Avusturya - Macaristan ve Yunanistandan gelen yeni göçmenler de A.B.D. deki emekçi kitlelerine katılmışlardı. A.B.D. deki sınıfsal çatışmaların en yoğun olduğu bu dönem Tekelci sermaye ve tröstleşme sürecinin de başlangıç dönemidir. 1886 yılında üç suçsuz insan Şikago'da idam edildi. Dünyaya «Şikago Anarşistleri» olarak tanıtılmaya çalışılan bu insanlar gerçekte sınıf çatışmaları içinde bilenmiş üç işçi lideri idi. Ve kendilerine işlemedikleri bir suç yüklenerek benzer bütün örnekleri gibi «bir hukuk kepazeliqi» sonucunda idam edildiler.

Howard Fast'ın dilimize «Fırtınadan Sonra» adıyla çevrilen romanı Emperyalist Amerika'nın bu krizli dönemini kendisine konu olarak almaktadır. Türk okurunun daha önce «Hürriyet Yolu» ve «Sakko İle Vanzetti» adlı romanlarından tanıdığı Fast «Fırtınadan Sonra» da yine gerçek belgelere dayanarak Amerikan tarihi içinde saklı kalmış politik oyunları, cinayetleri, sınıf çatışmalarını büyük bir ustalıkla anlatıyor. Fast'ın «Fırtınadan Sonra»sı kronolojik bakımdan «Hürriyet Yol»u ile «Sakko ile Vanzetti» arasında yeralması gereken bir kitaptır.

«Hürriyet Yolu»nda Amerikan iç savaş dönemini ve bir zamanların «Demokrasi Havarisi» geçinen A.B.D. nin, Zencilere uyguladığı faşist baskı ve sindirme yöntemlerini araştıran Fast, Fırtınadan Sonra'da İç savaş sonrası sınıf mücadelenin temellerine eğilir. Romanda gerçek olaylar Peter Altgerd adlı kahramanın çevresinde örgülenir. Altgeld Alman göçmeni bir ailenin oğludur. Aile Amerika'ya ilk göçenler gibi tarım emekçiliği ile yaşamını sürdürmektedir. Yazarın birinci bölüm adını verdiği «Kamçı Altında» da Altgeld'in aile çevresi, ilk bilinçlenmesi, iç savaştaki yaşamı, iç savaş sonrası demiryolu işçiliği irdelenir.

«Yeni Durum» adını alan ikinci bölüm, «Uyanma olayı, bir bakıma yeniden doğmadır; örneğin, ilkel insanların, uykudan küçük ölüm ve ölümden uzun uyku diye söz ettikleri gibi» cümlesiyle başlar. Altgeld çocukluğunun zor günlerini geride bırakmış, «Becerikli, çalışkan, iyi Amerikalı» simgesini doğrularcasına zirveye doğru tırmanmaktadır. Tarım işçisi, hergün babası tarafından kırbaçlanan Altgeld'in yerini şimdi Şikago Yargıcı Altgeld almıştır.

Ve emekçi kökenli bir yargıcın bulunduğu bu kent o günlerde 3 Amerikan işçi liderini «Haymarket bomba olayından» ötürü asmaya hazırlanmaktadır. Gerek Şikagolu emekçilerin, gerek A.B.D. nin ve dünyanın diğer yörelerinden seslerini yükselterek üç suçsuz insanın bağışlanmasını isteven diğer işçi kitlelerinin çağrılarına kulak verilmez. Amerikan adaleti bir kez daha tekelci tröstlerin buyruğunda suçsuzları idam eder. Altgeld ise elinden bir şey gelmeyeceği gerekçesi ile dürüst bir Amerikan hukukçusu olarak olaylara seyirci kalmakla yetinir. «Üç Anarşist'i kendisi yargılamamıştır, ve o kendisine gelen yakın dostu sendika liderine «artık elinden bir şey gelmeyeceğini» söylerken kendi kendisi ile çatışma halindedir. Neyin gerçek, neyin aldatmaca olduğu konusunda henüz düşünceleri kesinlik kazanmamıştır.

Bir yabancı gibi, görünmemeye çalışarak, üç lider'in cenazelerini izlemeye gider. Ve yakın dostlarından birine infazı sorar, asılanların son sözlerini öğrenmek ister:

— *Ne dedi?*

«Öyle bir zaman gelecek ki, dedi, bizim suskunluğumuz, sizin bu gün ipe çektiğiniz seslerden daha güçlü olacaktır.»

Olan bitenler eski tarım emekçisinin kafasında gittikçe derinleşen çatışmalara ve daha ileri bilinçlenmelere yol açmaktadır. Kafasında çatışmalarla cenazelerin geçişini izler Altgeld: *«Bir saattir oradaydı Altgeld. Daha da geliyordu işçiler omuz omuza, yüzleri taş kesilmiş, gözlerinden yaşlar yuvarlanan işçiler Kımıltısız yanak lrını kurulamadan ilerliyorlardı ağır ağır.. Bir saat daha geçti gene işçiler Kaç bin işçi geçti Altgeld'in önünden tahmin etmek güçtü. Daha kaç bin işçi geçecekti, bilinmezdi. Ama bildiği bir şey vardı Altgeld'in: Dünya tarihinde hiç bir vaikt, herkesin çok sevdiği Abe Lincoln öldüğü vakit bile böyle bir cenaze töreni olmamıştı.»*

«Değişim» kitabın üçüncü bölümüdür. Altgeld bir basamak daha yükselmiş ve İllinois Valisi olmuştur. Seçim kampanyası sırasında eyalet işçileri oylarını Altgeld lehine kullanmışlar, diğer tutuklu işçilerin affını sağlayabileceğine inanmışlardır. Altgeld'in bilinçlenme süreci Valiliği sırasında daha da keskinleşmeye başlar. Yapılan uyarılar Valinin öğrenme ve bilinçlenmesinde keskin değişimler meydana getirir. Bütün bir dava dosyasını tanıkları belgeleri gözden geçirir ve sonuçta vardığı yargıları bir rapor halinde yayınlayarak Lucy Parsons ve arkadaşlarını ölüme yargılayan Amerikan Adaletini mahkûm eder. Karısıyla yaptığı bir konuşma artık Altgeld'in geldiği yeri ve gidebileceği çizgiyi kesinlikle açığa çıkmıştır: *«Dünyada en güç şey insanın burnunun dibindekini görmesidir... Onların adaletinin adalet değil, sahtekârlığın dolandırıcılığın ta kendisi olduğunu söyledim. Mahkemelerinin ve de devletlerinin o pis çürümüş dokusunun bir hileden başka bir şey olmadığını söyledim onlara. Bu gerçeği kafalarına sokacağım da, çünkü halk yanımda olacak.»*

Romanın bundan sonraki «İkinci Değişim», «Üçüncü Değişim», «Tahlil» Bütünleşme» bölümlerinde Altgeld'in başarıları, Popülist eğilimli bir parti düşünceleri, yenilgileri, işçi sınıfı ile bütünleşmesi ve bir avukat olarak çalışması ile ölümüne kadar geçen olaylar detaylı bir biçimde anlatılır. Seçim dalavereleri, tekelci tröstlerin seçimlerde aldığı etkin roller ve 1900 ler başında ergenliğe geçen «emperyalist çocuğun» bütün çıplaklığı açık ve seçik bir biçimde sergilenir.

Howard Fast'ın «Fırtınadan Sonra» sı yüzyılımızın başlarında A.B.D. de sonradan bütün «Küçük Amerikalara» örnek olarak alınan ve uygulanan insanlık dışı politik ve ekonomik olguları sergilemesi, yorumlaması ve bir roman boyutunda okura anlatması yönünden açık ve doğru bir kitaptır ve mutlaka okunması gerekir.

Fırtınadan Sonra/Howard Fast/Türkçesi: Şemsa İlkin/Oda Yayınları/20 TL.

DÜZELTME ÖZÜR:

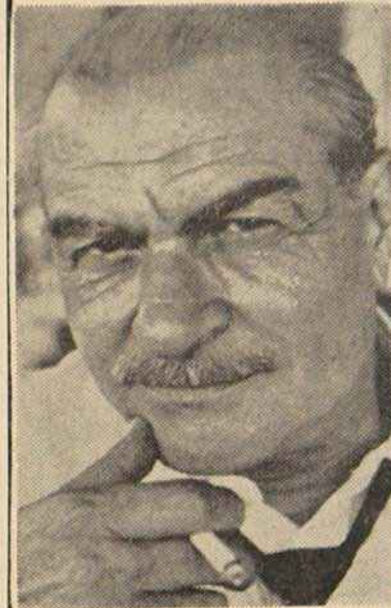
Geçen sayımızdaki tanıtma yazısında *«Amerikano - manyaklık çağdaş dünya insanına emperyalist Amerika tarafından bulaştırılmış bir hastalık gibidir yazara göre,»* cümlesi karışık olarak dizilmiştir, düzeltir okurlarımızdan özür dileriz.

«MADARALI ROMAN ÖDÜLÜ»NÜ YAŞAR KEMAL ALDI

Uluslararası üne sahip romancımız Yaşar Kemal «Demirciler Çarşısı Cinayeti» adlı romanıyla Madaralı Roman Ödülünü aldı. Öğretmen Fikret Madaralı ve eşi tarafından her yıl en iyi Türk romanına verilmek üzere kurulmuş bulunan ödül 19.4.1974 pazar günü saat 10.30 da Türkiye Gazeteciler Sendikası salonlarında yapılan bir törenle sanatçıya sunuldu. Tutarı 10.000 TL olan ödül'ün seçiciler kurulu: Vedat Günyol, Ceyhun Atuf Kansu, Oya Baydar, Adnan Binyazar, Mehmet Başaran, Oktay Akbal, Cavit Orhan Tütengil ve Mustafa Ekmekçi'den oluşuyordu. Kurul bu yıl kendisine gönderilen romanları, Türk dilini iyi kullanması, bilimsel doğrulara yaklaşması ve belirli bir düzeyin üzerinde olması ölçütleriyle gözden geçirmiş ve sonuçta, «Öldürme tutkusu ve işkence konusunda insanın keşfedilmemiş yanlarını ortaya çıkarmada ve anlatımda gösterdiği başarıdan ötürü» *Yaşar Kemal'in Demirciler Çarşısı Cinayeti adlı romanını ödüle lâyık görmüştür.*

Demirciler Çarşısı Cinayeti önce Milliyet Gazetesinde tefrika edilmiş ve Cem Yayınları arasında da kitap olarak yayınlanmıştır. Hatırlanacağı gibi ünlü Romancımız Yaşar Kemal geçen yıl da «Nobel Edebiyat Armağanının en güçlü adaylarından biri bulunuyordu. Sanatçı 1973 yılında Demirciler Çarşısı Cinayeti'nden başka Bir Bulut Kaynıyor adlı bir eser daha yayımlamış bulunuyor.

ROMANCI KEMAL TAHİR ANILDI

Romancı Kemal Tahir ölümünün birinci yılında Lozan Kulüp'te yapılan bir törenle anıldı. Anma gününe katılan konuşmacılar Kemal Tahir'in sanatına ve kişiliğine ilişkin konuşmalar yaptılar.

Konuşmacılar arasında en ilginç yorumu yazar Haldun Taner yaptı. Taner konuşmasının bir yerinde, *«Büyük şüpheciliği, yutturmacılığa karşı titiz direnişi, romantik mitoslara karşı gerçekçi, akılcı dikilişiyle kül yutmaz, tongaya basmaz tam bir batılı aydın örneği idi»* diyerek bütün Kemal Tahir düşüncesi ile çelişen yeni bir karşı yorum getiriyordu.

Anma töreni Kemal Tahir'in yaşamına ilişkin slaytların gösterilmesi ile son buldu.

KISA KISA

★ Başbakanlık Kültür Müsteşarlığına, asıl mesleği mimarlık olan Hacettepe Üniversitesi Sosyal Antropoloji Kürsüsü Başkanı Prof. Bozkurt Güvenç getirildi. Güvenç'in «İnsan ve Kültür» adlı bir kitabı bulunmaktadır.

★ Sovyetler Birliği «Lenin Edebiyat Ödülü»nü bu yıl Konstantin Simenov aldı.. Yazarın dilimizde de yayımlanan ve ilk kez 1959 yılında basılan kitabı «Yaşayanlar ve Ölüler» adlı romanı «Lenin Edebiyat Ödülüne» lâyık görüldü. Simenov'un romanları ve diğer eserleri genellikle II. Dünya savaşını konu olarak almaktadır.

★ T.D.K. nun 1974 Basın Dil ödülü gazeteci Mustafa Ekmekçi'ye «Radyo ve Tv Dil Ödülü» de radyo program yapıcılarından Asım Güzel'e verildi.

★ Akşehir'de kurulması tasarlanan Nasreddin Hoca Kültür Tesisleri için Türk Mimar ve Mühendisleri arasında bir proje yarışması düzenlendi. Projenin kitaplık, malzeme barınakları, açık hava müzesi, gösteri yerleri gibi ana öğeleri içermesi isteniyor.

Teknik Eğitim Şurası

(Baştarafı 1. sayfada)

melinde, ülkemizdeki eski devlet anlayışının tanımladığı teknik eleman kavramıyla, çağdaş üretimin tanımladığı teknik eleman kavramı arasındaki uyuşmazlık yatmaktadır. Geleneksel devlet yapımız içinde tanımlanan teknik eleman bir çeşit bürokrattır. Okur, diplomayı alır, eline bazı yetkiler verilir. Bu yetkileri kullanarak görevini yapması istenir. Üretimin objektif yapısına yabancı oluşu, diplomasının verdiği yetkileri kullanmasını engelleyecek bir faktör olmaz hiç bir zaman. Genellikle devlet çarkının bir dişlisidir. Bu yapılarıyla kamu sektöründe istihdam edilen teknik elemanlar, devlet kadroları içinde bürokratlaşmış, çağdaş fonksiyonlarını yerine getirme olanağını geniş ölçüde kaybetmişlerdir. Böylece yapması gereken gerçek teknik hizmetlerden soyutlanan bu elemanların, teknik bilgilenmelerinin derecelenmesinden doğan ayrıcalık önemini yitirmiştir. Gerçekten bugün mühendislerin istihdam edildiği öyle görevler vardır ki, buralarda bir tehniker veya bir teknisyen rahatlıkla başarılı olabilir.

Bugün kamu sektöründe çalışan tüm teknik elemanlara «mühendislik» yetkisi verilse sanıyoruz ki yürüyen tutarsız yapıda önemli bir değişim olmayacaktır. Çünkü devlet dairelerinin büyük bir bölümünde, hiç bir mühendisten gerçek anlamıyla mühendislik hizmeti istenmemektedir.

Devlet sektöründeki bu kargaşa, şimdiye dek sürdürülen başıboş istihdam politikasının da desteğiyle giderek büyümektedir. Yerden mantar biter gibi açılan mühendislik akademilerinin mezunları, ortamı gittikçe zorlayan bir işsizler ordusunu oluştururken, önü - sonu doğru dürüst düşünülmeden başlatılacak bir «ÖN LİSANS OKULLARI» uygulaması, bu konuda bardağı taşıran son damla olacaktır.

Teknik Eleman Odaları bu konuda görüşlerini geliştirmek ve siyasi iktidara en tutarlı çözüm yolunu önermek durumundadırlar. Sanıyoruz ki yapabileceğimiz ilk girişim, teknik eğitim sorunlarını enine boyuna tartışacak, gerekli temel bilgileri derleyecek bir «TEKNİK EĞİTİM ŞURASI»nı toplamak olacaktır. İstanbul Odalararası Sürekli Komisyonu bu çalışmayı geçtiğimiz günlerde başlatmıştır. Teknik Elemanlarımızın ve ülkemizin bu önemli sorununa yersiz çıkışlara kapılmadan, olumlu bir çözüm yolu önermek, bu şura çalışmalarını tamamladıktan sonra sanıyoruz ki daha fazla olanak kazanacaktır.

İstanbul Ulaşım Kongresi

İstanbul Odalararası Sürekli Komisyonu Ulaşım olayını ve doğurduğu sorunları konu alan İstanbul Ulaşım Kongre'sini düzenlemiş bulunmaktadır.

8-9-10 Mayıs 1974 tarihlerinde Maçka, Maden Fakültesi Konferans salonunda yapılacak olan Kongrede 31 uzman, tebliğci ve tartışmacı olarak katkıda bulunacaktır.

İstanbul Ulaşım Kongresi programı :

8 MAYIS ÇARŞAMBA

Birinci Oturum:

Konu: *Ulaşım Olayının Kent sel yapıda yansıması.* Tebliğciler: *Prof. Dr. Ruşen Keleş* S.B.F. Şehircilik Kürsüsü, *Dr. İlhan Tekeli* O.D.T.Ü. Bölge Planlama Bölümü, *Prof. Doğan Kuban* İ.T.Ü. Mimarlık Tarihi Kürsüsü Başkanı, *Nadir Akgül* Ekonomist, Devlet İstatistik Enstitüsü, *Selçuk Esen* Elk. Y. Müh.

Genel Tartışma. İkinci Oturum. Konu: *Ulaşım Olayına Sistem Yaklaşımı.* Tebliğci: *Atilâ Alpöge* Ulaşım Plancısı/Sistem Analist. Tartışmacılar: *Ülke Ayata* Ulaşım Uzmanı, İzmir Nazım Plan Bürosu, *Dr. Ömer Saatçıoğlu* O.D.T.Ü. Harekât Araştırma Dairesi.

Üçüncü Oturum:

Genel Tartışma. Konu: *Kentleşme, Nazım Plânlar ve Ulaşım.* Tebliğci: *Dr. Esat Turak* O.D.T.Ü. Metropoliten Planlama Uzmanı. Tartışmacılar: *Dr. Denise Kandiyoti* Sosyal Psikolog, Boğaziçi Üniversitesi, *Somer Ural* Mimar İ.T.Ü. *Dr. Ömer Saatçıoğlu* O.D.T.Ü. Harekât Araştırma Dairesi.

Genel Tartışma

9 MAYIS PERŞEMBE

(Dördüncü Oturum) Konu: *İstanbulda Kütle Ulaşımı Sorunu.* Tebliğci: *Prof. Kemal Kutlu* Müh. ve Mim. Fak. Ulaştırma ve Trafik Kürsüsü Başkanı. Tartışmacılar: *Doç. Dr. Güngör Evren* İ.T.Ü. Demiryolu ve Toprak İşleri Kürsüsü, *Doç. Dr. Reşat Baykal* İ.T.Ü. Gemi Direnç ve Sevk Kürsüsü. (Beşinci Oturum). Konu: *İstanbul Ulaşım Etüdü.* Tebliğci: *Doğan Soylu* Ulaşım Planlaması Baş Uzmanı, İstanbul Sehirsel Gelişme Projesi. Tartışmacılar: *Bülent Gözen* Ulaşım Plancısı, *Kaya Yaşınok* Ulaşım Şehir Plancısı, İstanbul Şehirsel Gelişme Projesi. *Genel Tartışma.* (Altıncı Oturum) Konu: *İstanbulda Trafik Işıkları Uygulaması.* Tebliğci: *Vecihi Olut* Elk. Y. Müh. İstanbul Belediyesi. Tartışmacılar: *Ahmet Güven* Elk. Y. Müh. Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi, *Murat Özgen Ayfer* Trafik Mühendisi, Karayolları 1. Böl. Md. lüğü. *Genel Tartışma* (Yedinci Oturum) Konu: *İstanbul'da Altgeçit/Üstgeçit uygulamaları.* Tebliğci: *Ersin Arıoğlu* İnş. Y. Müh. Tartışmacılar: *Niyazi Duranay* Mimar D.G.S.A. *Murat Özgen Ayfer* Trafik Mühendisi, Karayolları 1. Böl. Md. lüğü.

10 MAYIS CUMA

(Sekizinci Oturum) Konu: *Ekonomik Bir Olay Olarak Trafik Sıkışıklığı.* Tebliğci: *Ülke Ayata* Ulaşım Uzmanı İzmir Plan Bürosu. Tartışmacılar: *Doç. Dr. Nuri Uman* S.B.F. *Arslan Başer Kafaoğlu* Ekonomist, Yazar, *İsmail Sarıkaya* Ekonomist, İstanbul Şehirsel Gelişme Projesi. *Genel Tartışma* (Dokuzuncu Oturum) Konu: *Ulaşım Sorunu ve Örgütsel Sorunlar.* Tebliğciler: *Teoman Zıngıl* Avukat, İstanbul Belediyesi, *Rıfkı Arslan* Ekonomist, İstanbul Nazım Plan Bürosu, *Cihat Fındıkoğlu* Mimar D.G.S.A. *Atilâ Alpöge* Ulaşım Plancısı/Sistem Analist

ODALARIMIZ ORTAK GÖRÜŞ HAZIRLIYOR

(Baştarafı 1. sayfada)

nızla birlikte sürdürmekte yarar gördüğümüz çalışmanın ana hatları üzerinde önerilerde ve uyarılarda bulunmayı görev bildik.

1. Şubat ayı içinde Genel Kurullarını toplayıp yeni çalışma dönemine giren odaların ülkemizde izlenmesi gereken KONUT POLİTİKASI ile ilgili ortak görüşlerini saptamak üzere bir çalışma içine girmişlerdir. Bu çalışmada,

a) Konut ile ilgili kavramların —karşılıklı ilişkileri de kurularak— tanımı,

b) Türkiye'de konut sorununun ve izlenen politikaların —özellikle II. Dünya Savaşı sonrası— gelişiminin ve bugünkü kesitinin ortaya konması;

c) Bugün ve gelecekte ülkemizde izlenmesi gereken konut politikası üzerindeki önerilerin saptanması

konuları ele alınacaktır.

2. Odalar olarak biz KONUT sorununun, kamu oyu önünde en geniş anlamıyla tartışılmasının, KONUT POLİTİKASI belirlenmesinde ön koşul olduğuna inanmaktayız.

Bu nedenle:

a) Odaların kendi arasında sürdürdüğü bu çalışma, bir an önce, ilgili tüm kuruluşların katılması ile Bakanlık bün yesinde devam etmeli,

b) Ön hazırlıklar tamamlandıktan sonra, en geç sonbahar başında bir KONUT KURULTAYI toplanmalı; bu kurultaya ilgili tüm kamu kuruluşları, (mahallî ve merkezî idare), sosyal güvenlik kuruluşları, meslek kuruluşları, eğitim kurumları, «çalışanlar» kesimini temsil eden sendika ve dernekler, öğrenci kuruluşları ve diğer ilgili kuruluşlar katılmalı; kurultayın örgütlenmesi bu kuruluşların temsilcileri ile birlikte yapılmalı,

c) Kurultaya kadar geçecek süre içinde, konunun, kamuoyu tarafından en canlı biçimde tartışılması sağlanmalıdır.

3. Sorunu bütünü ile almadan ortaya atılacak görüşlerin kendi aralarında çelişmesinin yanısıra, daha sonra saptanacak bir KONUT POLİTİKASI ile de çelişmesi doğaldır. Bu nedenle yukarda belirttiğimiz çalışmalar belirli bir aşamaya ulaşıncaya, izlenecek KONUT POLİTİKASININ ana hatları saptanıncaya kadar, Bakanlığınızın konu üzerinde münferit açıklamalar yapmasının önemli mahzurları olduğu kanısındayız.

Çok kısa bir süre içinde, birlikte çalışmaya başlayacağımız inancıyla bilgilerinize sunarız.

Saygılarımızla.

Elektrik Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Şehir Plânlama Mimar ve Mühendisleri Odası.

T. M. M. O. B. KANUNU TASLAĞI HAZIRLANDI

T.M.M.O.B. Yönetim Kurulunun 4.3.1974 günü Odaların Başkan ve yetkililerinin de katılmasıyle almış olduğu karar gereğince 6235 ve 7303 sayılı Kanunu yeniden ele alan komisyon, Odaların da görüşlerini alarak çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır.

Hazırlanan tasarı Birlik Genel Kuruluna sunulduktan sonra, gerekli makamlara iletilecektir.

Merkez Bankasının Yıllık Ekonomik Raporu Açıklandı

★ 1973 yılına ait ekonomik rapora göre, inşaat kesimi katma değeri 1973 yılında yüzde 8.9 luk bir artış göstererek 9.088 milyon liraya çıkmıştır. Konut teslim gelirlerinin katma değer artışı ise daha düşük bir oranda gerçekleşmiş ve 1972 yılında 6.412.2 milyon lira olan bu kesim katma değeri, geçtiğimiz yılda 6.808.5 milyon liraya yükselmiştir.

Rapora göre, 1973'de yapımına yeni başlanan toplam inşaat miktarı 1922'ye nazaran yüzde 27,1 değer olarak da yüzde 53,7 oranında fazlalaşmıştır.

Bu arada geçtiğimiz yıl içinde toplam sınai hasıla önceki yıla oranla yüzde 13.1 oranında artarak, yüzde 11.2 olan ortalamalar hedefini aşmıştır. 1972 yılında 28.354.8 milyon lira olan sanayi sektörü katma değeri, 1973 yılında 32.058 milyon liraya yükselmiştir.

Madencilik kesiminde üretim artışı 1973 yılı hedefine erişememiştir.

Tüketim malları üretimi %14.6 ve yatırım malları üretimi %19 oranlarında artış göstermiş, tüketim malı üreten sanayiler içinde dokuma ve giyim sanayi en belirgin gelişmeleri gösteren sektörler olmuştur.

Merkez Bankasının 1973 yılına ait raporunda ayrıca, İmalât Sanayii üretiminde en fazla artışa tanık olunan yatırım malları sanayinin gelişmesinde, büyük rolü, kara yolları taşıtları ve tarım makinalarının oynadığı ve bu iki sanayi kolunda 1973 yılı sonuna kadar %30'u aşkın bir üretim artışı sağlandığı belirtilmektedir.

Erdal Orhan'dan teknik elemanlara selam var!

Tutuklu bulunduğu sırada yattığı hastanede zincire vurulan TİP dâvâsı sanıklarından Erdal Orhan, kendisiyle yakından ilgilenen Teknik Elemanlara gönderdiği teşekkür telgrafı geri gelince Yeniortam'ı aracı kılan aşağıdaki telgrafı göndermiştir.

Türk Teknik Elemanlar Derneği — Yeniortam Gazetesi eliyle, Cağaloğlu — İstanbul. Daha önce gönderdiğim telgraf adres bulunamadı diye geri geldi. Bu kez Yeniortam kanaliyle gönderiyorum. Şahsıma gösterdiğiniz ilgi yalnız benim için değil, ülkemizin özgürlük kavramı adına kıvanç vericidir. Ülkenin tüm sorunlarına bilimin, çağın ve ilericiliğin gerekli açısından sahip çıkan tüm teknik elemanları saygıyla içtenlikle ve sakat kollarımla selâmlıyorum. ERDAL ORHAN (Merkez Cezaevi — Ankara).

Prof. Velidedeoğlu sosyal hukuk devleti konulu konferans verdi

Türk Hukuk Kurulu «Hukuk Devleti»ni aydınlatma amacıyla seri halinde düzenlediği konferanslardan üçüncüsü Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu tarafından «Sosyal Hukuk Devleti» konusunda verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi Başkanının bazı kısım üyelerinin, Yargıtay Birinci Başkan ve üyelerinin, Danıştay, Askerî Yargıtay üyelerinden bazıları ile tanınmış birçok hukukçunun ve siyaset adamlarının hazır bulunduğu toplantıda Velidedeoğlu «Hukuk Devleti» ve «Sosyal Devlet» kavramlarının tarihsel gelişimini anlattıktan sonra, zamanımızda bu iki kavramın birbirinden ayrılmayacak biçimde kaynaştığını, bazı kanunlarımızın, hatta 1971'den sonraki Anayasa değişikliklerinin sosyal hukuk devleti ilkesini bir hayli gölgeleyip zedelediğini belirtmiştir.

Japonya'dan 21 bin ton demir alıyoruz :

121 bin ton demir ithali için yapılan çalışmalar sonunda, bir Japon firmasından, ihtiyacın ancak 6'da biri oranında kalan 21 bin ton demir ithali için, bir komisyoncu firma aracılığıyle anlaşma yapılmıştır.

Bu anlaşmayı imzalamak için de, 15 gündür Avrupa ülkelerinde «ihtiyacı doğrudan doğruya fabrikadan karşılamak» amacıyle dolaşan Karabük Demir Çelik Genel Müdürü Cavit Mutuş başkanlığındaki «Satınalma Heyeti» de yurda eli boş olarak dönmüştür.

Karabük Demir Çelik'te ihtiyacı karşılamak üzere tonu 350 dolardan 121 bin ton demir ithaline karar verilmiş ve bunun aracısız olarak doğrudan doğruya «menşeinden» alınması uygun görülmüştür. Bunu sağlamak üzere de 15 güne kadar önce Karabük Demir Çelik Genel Müdürü Cavit Mutuş'un başkanlığında bir heyet Avrupa'ya gitmiştir.

Heyet, Avrupa'da dolaşırken, Japon Mitsubihi firmasiyle temas kurularak 31 bin ton demir için anlaşma yapılmıştır. Bunu öğrenen Genel Müdür alel acele Ankara'ya dönmüştür.

200 bin inşaat işçisi işsiz kaldı

Türkiye İnşaat Sürveyan ve Kalfa Dernekleri Genel Merkezinin Ankara'da yapılan olağanüstü büyük kongresinde konuşan İsmail Saruhan, inşaat sektörüne rahat nefes aldırılmasını istemiş, özetle şunları söylemiştir:

«Yapı sektörü son zamlar ve hükûmetin istikrarsız ekonomi politikası yüzünden felç olmuştur. Bu sektöre de bir yıl öncesine nazaran üç aylık dönemde işyeri sayısı itibariyle yüzde 50 azalma görülmüştür. Dolayısıyla bu sektörde çalışan yaklaşık 200 bin kişi işsiz kalmıştır.»

Türkiye İnşaat Sürveyan ve Kalfa Dernekleri Genel Başkanı İsmail Saruhan «Yapı sektörünün oksijen çadırında yaşayacak hali kalmadı» demiştir.